СВАБОДА

22 лютага 1995 г.

№8

Кошт 200 рублёў

Год заснаваньня 1902
Выходзіць з 1990

Галоўны рэдактар Ігар Германчук
Заснавальнік Павал Жук
Выдавец „Газэта СВАБОДА, Ltd."

Наклад 60 000

Адрас рэдакцыі:
220088, Менск, вул. Іванаўская, 56

Тэл./факс 36-24-41

Ельцына ў Менску ня вельмі чакалі

“Преступника всегда тянет на место преступления”, — так пракамэнтаваў візыт Барыса Ельцына ў Менск адзін з галоўных беларускіх камуністаў Віктар Чыкін.

Прыкладна гэтак жа выказаўся ў свой час пра расейскага прэзыдэнта і дэпутат А.Лукашэнка. Але цяпер ён імкнецца пасябраваць зь Ельцыным, таму вымушаны “падбіраць выразы”, што, аднак, не заўсёды ўдаецца нашаму гаваркому прэзыдэнту.

Тым часам апазыцыя дае досыць стрыманыя камэнтары да візыту Ельцына. Як заявіў карэспандэнту СВАБОДЫ адзін з кіраўнікоў БНФ дэпутат В.Голубеў, *“з Масквой нам заўсёды давядзецца шукаць паразуменьня, бо гэта наш сусед. Але цяпер мы бачым у асобе Ельцына тую Расею, якая дзеля задавальненьня сваіх імпэрскіх амбіцыяў разьвязвае войны. Падзеі ў Чачні яшчэ раз засьведчылі, што з гэтым суседам трэба сябраваць асьцярожна. Прэзыдэнта Лукашэнку, на жаль, гэта ня вельмі хвалюе. Я думаю, ён павінен больш дбаць пра інтарэсы ўласнага народа. Лукашэнка памыляецца, калі заяўляе, што беларусы хочуць аб'яднаньня з Расеяй. За апошні год настроі вельмі зьмяніліся. Большыня нашых людзей глядзяць цяпер на ўсход з насьцярогаю”.*

Напярэдадні візыту Ельцына некаторыя дэпутаты Вярхоўнага Савету зь ліку намэнклятуры ставілі на сэсіі пытаньне, каб запрасіць расейскага прэзыдэнта выступіць у парляманце. Аднак гэтая прапанова ня выклікала энтузіязму. Пасьля група дэпутатаў з той самай кагорты спрабавала ўнесьці ў парадак дня сэсіі пытаньне аб рэвізіі Белавежскіх пагадненьняў. Таксама не прайшло.

Пятро ПАНКРАТОВІЧ

Прэзыдэнту спадабалася “паказуха”

Лукашэнка любіць байцоў “спэцназу” (на здымку)

У пятніцу 17 лютага прэзыдэнт Лукашэнка наведаў 5-ю асобную брыгаду войскаў спэцыяльнага прызначэньня, якая разьмяшчаецца ў Мар'інай Горцы, што недалёка ад Менска.

У часы СССР гэтая брыгада лічылася элітнай баявой адзінкай. У выпадку вайны з Захадам ёй ставілася задача браць штурмам найважнейшыя аб'екты праціўніка. Кажуць, нібыта афіцэры гэтай брыгады езьдзілі пад выглядам турыстаў нават у Бон, Парыж і іншыя заходнія сталіцы дзеля “арыенціроўкі на мясцовасьці”.

Але разам з СССР пацярпела крах і элітная брыгада: баявыя афіцэры паразьбягаліся, частка паехала ў Расею, шмат хто ўладкаваўся ў Менску (пераважна ў ахоўных фірмах). Паступова ўцякаюць і астатнія.

Калі В.Кебіч быў пры ўладзе, ён часта прыяжджаў сюды разам са сьвітаю на паляваньне. У свой час мы публікавалі лісты салдата, які абслугоўваў гэтыя паляўнічыя забавы.

Прэзыдэнт Лукашэнка, праўда, не палявае, але пастраляць яму далі, нават зь ізраільскага аўтамата “узі”. Але адбывалася гэта без прысутнасьці журналістаў, іх на палігон не дапусьцілі. Тое, што мы бачылі, было самай звычайнай “паказухай” (так ацаніў гэта адзін маёр-дэсантнік). А.Лукашэнка крочыў па гарадку і задаволена назіраў, як байцы скакалі з парашутамі з вышкі, палілі халастымі патронамі з аўтаматаў, дэманстравалі рукапашны бой, штурм і г.д. Радасны прэзыдэнт па-бацькоўску абдымаў перамазаных “спэцназаўцаў”.

У казарме, куды завялі А.Лукашэнку, было цёпла і чыста. Праўда, ніхто не наважыўся паведаміць прэзыдэнту, што гэта адзіная казарма, у якой грэюць батарэі і не правальваецца падлога. У астатніх жа, як казалі журналістам афіцэры, усё прагніло, і грэюць там “буржуйкамі”.

Выступаючы перад афіцэрамі, Лукашэнка паведаміў, што ён загадаў міністру абароны Кастэнку спыніць зьнішчэньне баявой тэхнікі. На думку прэзыдэнта, зьнішчаць зброю ня варта, таму што межы НАТО набліжаюцца да нашай мяжы — “наш народ это не поймет”. Ён таксама заявіў, што Беларусь “готова помочь Таджикистану построить свою армию и продать оружие”. Апладысмэнтамі адказалі афіцэры на выказваньне Лукашэнкі, што ён не адмаўляецца ад сваёй ідэі ініцыяваць рэфэрэндум па сымболіцы і мове.

Досыць сьмешна выглядала частка праграмы з назваю “абед”. У сталоўку прывялі ўзвод салдатаў, пасадзілі за сталы, але ежу не давалі — чакалі прэзыдэнта (Лукашэнка ў гэты час страляў на палігоне). Толькі прыкладна праз гадзіну паступіла інфармацыя: “ідзе”. Калі “бацька” увайшоў у сталоўку, салдаты ў гэты момант апэтытна сёрбалі наварысты гарохавы суп, а побач стаялі міскі з грэчневай кашай і катлетамі неверагодных (для салдатаў) памераў. Такі самы абед быў прапанаваны і прэзыдэнту. Зьеўшы “пайку”, Лукашэнка пакінуў у “Кнізе кантролю якасьці ежы” сваю рэзалюцыю: “Удивительно вкусно”. А ў дадатак паставіў яшчэ аўтограф на белым каўпаку шэф-повара.

Сяргей СТУЖКА

Не для печати

Проект

СОГЛАШЕНИЕ

О СОЗДАНИИ ОБЪЕДИНЕННЫХ (КОАЛИЦИОННЫХ) ГРУППИРОВОК ВОЙСК (СИЛ) В ИНТЕРЕСАХ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КОЛЛЕКТИВНОЙ (РЕГИОНАЛЬНОЙ) БЕЗОПАСНОСТИ

Государства-участники настоящего Соглашения, в дальнейшем именуемые Сторонами,

руководствуясь стремлением к созданию системы коллективной безопасности Содружества Независимых Государств на основе Договора о коллективной безопасности от 15 мая 1992 г.,

признавая необходимость объединения усилий и согласованных действий Сторон в интересах коллективной (региональной) безопасности на общем военно-стратегическом пространстве,

согласились о нижеследующем:

Статья 1

Стороны в шестимесячный срок с момента подписания настоящего Соглашения совместно разработают предложения о возможном составе, сроках создания и функционировании на мирное и военное время органов управления, объединенных (коалиционных) группировок войск (сил), а также предложения по вопросам их материально-технического и других видов обеспечения и системы управления ими.

Стороны до 1 сентября 1995 года вышеуказанные предложения рассмотрят и утвердят на высшем уровне.

Стороны поручают своим минис[illegible]
именуемым Уполномоченными орг[illegible]
завершить постановкой за[illegible]
кам войск (сил) [illegible]

За Республику Беларусь

За Республику Казахстан

За Российскую Федерацию

Согласовано:

Нач. Генерального штаба ВС [illegible]
Генерал-полковник
Ю.Колесников
„4" февраля 1995 г.

[illegible] Генерал-полковник
[illegible]
„7" февраля 1995 г.

Генерал-лейтенант
В. Харченко
„7" февраля 1995 г.

Нас уцягваюць у расейскі "кацёл"

Гэты дакумант (гл. копію) красамоўна сьведчыць, якую іменна “інтэграцыю” рыхтуе нам Крэмль разам са сваім памагатым Лукашэнкам.

Праект гэтага пагадненьня, які СВАБОДА атрымала праз свае каналы, зусім нядаўна паступіў з Масквы ў беларускае міністэрства абароны. Як бачыце, ён завізаваны пакуль толькі расейскім бокам. Аднак мы маем зьвесткі, што і беларускі генштаб гатовы падпісаць гэты праект (а можа ўжо і падпісаў).

Праект налічвае 16 артыкулаў. Па сутнасьці, гэтае пагадненьне робіць беларускае войска часткаю ўзброеных сілаў РФ. Праект прадугледжвае, у прыватнасьці, *“совместное применение объединенных сил в мирное время и в угрожающий период”, “создание объединенной системы ПВО с централизованным управлением”* і г.д. Такім чынам, беларускія хлопцы зноў будуць служыць у “несокрушимой и легендарной”. Ура!

Шкада толькі, што падобныя пагадненьні высокія чыноўнікі рыхтуюць у сакрэце ад уласнага народа.

Іван СІДАР

Ткачэнка зьбіраўся падарваць Ельцына?

У суботу 18 лютага на аўтавакзале Новалукомля быў арыштаваны 40-гадовы жыхар гэтага горада Уладзімер Ткачэнка (ураджэнец г.Нарыльска).

Яго затрымалі, калі ён сядаў у аўтобус, каб ехаць на Менск. Менавіта накірунак ягонай паездкі і занепакоіў КДБ і міліцыю, якія напярэдадні візыту ў Менск прэзыдэнта Ельцына сачылі за перамяшчэньнямі ўсіх падазроных асобаў.

На гэты раз "дэтэктывы" не памыліліся. Грамадзянін Ткачэнка (раней, дарэчы, тройчы судзімы за махлярства і разбой) ехаў у сталіцу не з пустымі рукамі. Пры ім знайшлі 8-зарадны самаробны пісталет і 50 патронаў да яго, тры самаробныя бомбы, дзьве падробленыя гербавыя пячаткі дзяржаўных установаў, штампы падатковых інспэкцыяў — Маскоўскага, Ленінскага, Фрунзенскага і Савецкага раёнаў г.Менска.

Але асноўнае "дабро" знаходзілася ў гаражы гр.Ткачэнкі. Падчас вобыску міліцыянты знайшлі там самаробны пісталет са зьменнымі стваламі, безьліч патронаў розных калібраў, дэталі да зброі, а таксама амаль сотню (!) разнастайных пячатак і штампаў розных дзяржаўных устанбваў, камэрцыйных структураў, падатковых інспэкцыяў.

Зь якою мэтаю накіроўваўся ўзброены гр. Ткачэнка ў Менск — сьледзтва не паведамляе.

Уладзімер СЯРГУН

На Беларусі ёсьць толькі адзін прадстаўнік "чацьвёртай улады"...

У Менску 17—18 лютага адбылася Нацыянальная асамблея прагрэсыўных сілаў, прысьвечаная тэме "Геапалітыка. Інтэграцыя. Прагрэс". У рамках Асамблеі адбыўся "круглы стол", на якім абмяркоўваліся праблемы станаўленьня ў Беларусі "чацьвёртай улады".

Сымбалічна, што на пытаньне "хто сярод прысутных сапраўды адчувае сябе прадстаўніком "чацьвёртай улады?" адгукнуўся толькі адзін журналіст. Дарэчы, ён прадстаўляе замежную газэту, якая выдаецца ў Маскве. У камэнтарах няма патрэбы...

Тымчасам у Беларусі, як адзначалі ўдзельнікі "круглага стала", прэзыдэнт імкнецца падпарадкаваць сабе заканадаўчую ўладу, судовую, а таксама і чацьвёртую — mass media. Не зважаючы на Канстытуцыю і Закон аб сродках масавай інфармацыі, існуе манаполія ўлады на прэсу, тэлебачаньне і радыё. Да прыкладу, 2/3 газэт — не дзяржаўныя, аднак іхны агульны наклад складае прыблізна 1/8 накладу ўсіх газэтаў. Улада трымае ў сваіх руках і паліграфічныя прадпрыемствы.

Беларусь дагэтуль існуе ў інфармацыйнай прасторы Расеі (з 5 тэлеканалаў — 4 расейскія). І, як было зазначана, уплываць на выбар беларусаў будуць праз TV спэцыялісты расейскіх спэцслужбаў.

У нас не існуе дзяржаўнай інфармацыйнай палітыкі. Мы нічога ня ведаем пра сьвет, і пра нас нічога ня ведаюць. Беларускае інфармацыйнае агенцтва мае толькі двух замежных карэспандэнтаў — у Вільні і Маскве. Яшчэ Кебічаў урад адмовіўся выдзеліць грошы на карэспандэнтаў у Варшаве, Боне і Вашынгтоне. Маўляў, толькі на аднаго амэрыканскага ў год патрэбна 100 тыс. даляраў. Таму беларусы па-ранейшаму глядзяць на падзеі ў сьвеце праз люстэрка Масквы, адкуль да нас прыходзіць уся замежная інфармацыя.

Дзяржава эканоміць на беларускамоўных пэрыядычных выданьнях, але не шкадуе грошай на "монстраў" зь вялікімі тыражамі, якія прапагандуюць у нас антыбеларускія погляды. Гэтыя дзяржаўныя mass media ўбіваюць у сьвядомасьць людзей, што ў пагаршэньні жыцьця вінаватыя міфічныя дэмакраты, што рынкавыя рэформы, дзяржаўная мова і сымболі і наагул сувэрэнітэт — нам непатрэбныя. Прыняты нядаўна Закон аб друку і іншых сродках масавай інфармацыі ўдзельнікі круглага стала ацанілі як "паліцэйскі".

Адносіны ўладаў да прэсы нагадваюць ранейшае становішча, калі сакратар ЦК КПБ таварыш Пячэньнікаў цынічна гаварыў, што "журналисты — надежные подполковники партии".

Каб на Беларусі ажыцьцяўляліся канстытуцыйныя свабоды на атрыманьне і распаўсюджваньне інфармацыі, неабходна перадусім разьдзяржавіць паліграфічную базу, на тэлебачаньні стварыць назіральную раду, зьменшыць падаткі для mass media, стварыць замежныя карпункты, даць магчымасьць беларусам атрымліваць інфармацыю пра падзеі ў сьвеце ня толькі праз ІТАР-ТАСС, Астанкіна і РТР.

Журналісты прынялі адпаведную рэзалюцыю.

Сяргей АСТРАУЦОУ

Грамада вырашыла "не мяняць коней на пераправе"

18 лютага адбылася першая сэсія III зьезду Беларускай сацыял-дэмакратычнай Грамады.

Другая сэсія зьезду зьбярэцца роўна праз месяц (18 сакавіка), каб назваць імёны сацыял-дэмакратычных кандыдатаў у дэпутаты ВС. Але ўжо сёньня вядома, што ў барацьбу за дэпутацкія мандаты ўступяць амаль усе 14 сяброў фракцыі БСДГ у цяперашнім Вярхоўным Савеце. Наагул жа мяркуецца, што Грамада выставіць сваіх кандыдатаў прыкладна ў 80-ці акругах.

На зьезьдзе былі абраны новы склад Цэнтральнай Рады БСДГ. У вышэйшы кіраўнічы орган партыі быў абраны таксама былы міністар замежных справаў Беларусі Пётр Краўчанка (супраць было 9 галасоў).

Выбары старшыні партыі і ягонага намесьніка не праводзіліся. Дэлегаты вырашылі "не мяняць коней на пераправе". Выступаючы на зьезьдзе, Алег Трусаў заявіў, што лідар у выпадку няўдалых выбараў павінен сам падаць у адстаўку.

А.С.

Каму гэта выгадна?

Эўрапейскі банк рэканструкцыі і разьвіцьця выдзеліў швэдзкай фірме 30 мільёнаў ЭКЮ на рамонт і абсталяваньне Ігналінскай АЭС (Літва) найноўшай апаратурай. Аднак швэды адмаўляюцца пачынаць работы, пакуль Беларусь не далучыцца да Венскай канвэнцыі (ВК).

Згодна з гэтым дакумантам, у выпадку аварыі на АЭС у якасьці спаганятага выспупае дзяржава, а не асобныя юрыдычныя ці фізычныя асобы, якія панесьлі страты. Швэдзкая фірма хоча застрахаваць сябе ад магчымых судовых разборак з грамадзянамі і прадпрыемствамі Беларусі, бо значна таньней у выпадку аварыі мець справу з самою дзяржавай.

Пытаньне пра далучэньне Беларусі да Венскай канвэнцыі актыўна ставілася літоўскімі ўладамі падчас афіцыйнага візыту Аляксандра Лукашэнкі ў Вільню. Беларуская дэлегацыя паабяцала адказаць праз месяц. На просьбу карэспандэнта СІМ унесьці яснасьць па гэтым пытаньні першы намесьнік міністра замежных справаў Валерый Цэпкала адказаў, што канчатковыя вынікі будуць вядомыя толькі пасьля трохбаковых беларуска-швэдзка-літоўскіх перамоваў. Са слоў сп.Цэпкалы, "далучэньне Беларусі да ВК магчымае толькі пасьля таго, калі Беларусі прапануюць нешта ўзамен". Што гэта будзе, сп.Цэпкала не назваў, толькі заявіў, што "хутчэйшае далучэньне Беларусі выгаднае як Швэцыі, так і Літве".

СІМ

Лепш сядзець дома

З 20 лютага значна павялічыўся кошт праезду на чыгунцы.

Як паведаміў намесьнік начальніка пасажырскай службы Беларускай чыгункі сп.Паборцаў, цана білетаў у цягніках мясцовых зносінаў павялічылася ў 4 разы, а міждзяржаўных — у 1,6 раза. Кошт праезду ў прыгарадных цягніках пакуль застаецца ранейшым.

Яўген АЛАДКА

Санчукоўскі застаўся на "Гарызонце"

Адпачыўшы і пагасцяваўшы як мае быць у цешчы ў вёсцы Вуглы Капыльскага раёну, вярнуўся на вытворчае аб'яднаньне "Гарызонт" былы генэральны дырэктар Аляксандар Санчукоўскі.

Як вядома, доктар эканамічных навук Санчукоўскі быў зьняты з пасады ўказам прэзыдэнта Лукашэнкі. Афіцыйная фармулёўка: "за некампэтэнтнасьць". Дасьведчаныя людзі, аднак, сьцьвярджаюць, што сапраўднаю прычынай звальненьня было тое, што А.Санчукоўскі зьяўляецца "чалавекам Кебіча". Генэральным дырэктарам аб'яднаньня прызначылі тагачаснага галоўнага інжынэра.

Але застаўся на "Гарызонце" і Санчукоўскі: цяпер ён займае тут сьціплую пасаду дырэктара па кадравых і прававых пытаньнях.

Анатоль НЕСЬЦЯРЭНКА

Лісты ў рэдакцыю

Нас зноў хочуць паставіць на калені

Апошнім часам пэўныя сілы імкнуцца паставіць пад сумнеў дзяржаўную сымболіку Рэспублікі Беларусь, навязаць краіне ганебны рэфэрэндум аб двухмоўі. Прыкрываючыся "предложениями общественных организаций и отдельных граждан", яны сеюць варожасьць паміж людзьмі, штурхаюць краіну ў полымя грамадзянскай вайны. Вельмі сумна, што гэтыя авантурысты знаходзяць падтрымку вышэйшых дзяржаўных чыноўнікаў і самога прэзыдэнта.

Выступы супраць дзяржаўнай сымболікі — гэта па сутнасьці выступы супраць дзяржаўнасьці — найвялікшай каштоўнасьці, якую выпакутаваў наш народ. Той, хто не разумее гэтага, або авантурыст, або самагубца. Увядзеньне двухмоўя — спроба яшчэ раз паставіць беларускую мову, а гэта значыць — беларускі народ, на калені, загубіць яе канчаткова на радасьць манкуртам.

Мы, настаўнікі сярэдняй школы №1 г.Ваўкавыска Гарадзенскай вобласьці, занепакоеныя спробамі паставіць пад сумнеў дзяржаўную сымболіку Рэспублікі Беларусь, падтрымліваем Пастанову Інстытута гісторыі АН Беларусі ад 12 верасьня 1991 г. і лічым, што сёньня няма ніякіх падставаў мяняць ні сымболіку, ні дзяржаўную мову.

Ні адна дзяржава, ні адзін народ, калі яны сябе паважаюць, ня пойдуць на такі крок, ня стануць праводзіць такую ганебную акцыю. Гэта раўназначна сьмяротнаму прысуду беларусам як нацыі, іх шматвекавой гісторыі, іх культуры.

М.Дзуновіч, М.Кавальчук, У.Шымбарэцкі, І.Кашкевіч, І.Якубчык і інш. *(усяго 51 подпіс).*

Хлопцы ўцякаюць ад вайны

Валодзя К. прыехаў у беларускую вёску да бабулі зь невялікага мястэчка ў Падмаскоўі. Днямі юнаку спаўняецца 18 год, а расейскія ваенкаматы дужа апэратыўныя. Пэрспэктыва ж паехаць у Чачню альбо Таджыкістан і стаць там героем Валодзю і ягоным бацькам не спадабалася, тым больш, што, са словаў юнака, некалькі маладых хлопцаў у іхнае мястэчка прывезьлі ў цынкавых трунах. Таму многія, хто мае родзічаў у Беларусі ці на Украіне, папросту ратуюцца ад расейскага войска ўцёкамі. Разам з Валодзем ехалі да сваякоў на Украіну трое гэткіх жа юнакоў. Этнічным расейцам цяжэй — ім ехаць няма куды, таму многія выпісваюцца з ваенкаматаў і ціха сядзяць дома, спадзеючыся перачакаць трагічныя падзеі.

Першая спроба неяк легалізавацца Валодзю не ўдалася. Раённыя ўлады параілі юнаку зьбіраць дакументы для атрыманьня беларускага грамадзянства. Спадзяемся, што ўсё скончыцца шчасьліва.

Неўзабаве ў нас будуць выбары, таму сем разоў трэба будзе падумаць, перш чым прагаласаваць, каб ня трапілі ў Вярхоўны Савет розныя некрафілы, што прагнуць аднавіць Савецкі Саюз, ды прыхільнікі аб'яднаньня "чатырох славянскіх народаў" (чацьвёрты, як высьвятляецца, — казакі).

Мікола БУСЕЛ,
вёска Дуброва, Сьветлагорскі раён

Падабаецца?

Паважаная рэдакцыя СВАБОДЫ! Мне 16 гадоў. Выпісваю вашу газэту нядаўна, бо ня ведаў, што ў нас ёсьць такая газэта. Дасылаю вам свае малюнкі, сябры кажуць, што яны вельмі цікавыя. Ці падабаюцца яны вам?

Зь вялікай павагай
Аляксей БОЙКА,
г.Лунінец

Берасьце

На мову — капейкі

Берасьцейскі абласны савет зацьвердзіў бюджэт на 1995 год.

Цікава, што на праграму разьвіцьця беларускай мовы ў 1995 г. прадугледжваецца аж 3 млн. рублёў. Што можна зрабіць на такія грошы — пытаньне рытарычнае.

Беспрацоўныя цеплаходы

У занепад прыходзіць Пінскі рачны порт.

Нядаўна ён пазбавіўся 11 цеплаходаў. Іх перагналі ў Гомель. Але і для 35 цеплаходаў, што яшчэ засталіся, няма працы.

Магутнасьці порта дазваляюць за пэрыяд навігацыі перапрацоўваць да 5 млн. тон грузаў, аднак цяпер пінскія рачнікі маюць заказаў толькі на 250 тыс. тон — дзеля гэтага дастаткова трох цеплаходаў. Калі такі аб'ём перавозак захаваецца і надалей, Пінскаму рачному порту пагражае зьмена статусу на порт-пункт са штатам усяго 50 чалавек работнікаў. З 1987 г. колькасьць рачнікоў у Пінскім порце скарацілася з 850 чалавек да 188, і скарачэньне працягваецца.

Спадзявайся толькі на сябе

Сярод беспрацоўных у Ганцавічах усё больш умацоўваецца думка, што дапамагчы ім зможа толькі ўласная актыўнасьць і прыватная ініцыятыва.

Сацыялягічныя апытаньні паказваюць, што 38,4% беспрацоўных Ганцавіцкага раёну хацелі б распачаць уласную справу. Сярод мужчынаў, якія ня маюць працы, гэты паказьнік яшчэ вышэйшы — 47,3%. Свае навыкі і ўменьні беспрацоўныя гатовыя выявіць у гандлі — 29%, у бытавым абслугоўваньні і разнастайных паслугах — 13,7%.

Расейцы пакідаюць Беларусь

У Берасьці ўжо больш за два месяцы дзейнічае Генэральнае консульства Расейскай Фэдэрацыі.

За гэты час сюды зьвярнуліся каля двухсот чалавек, якія пажадалі атрымаць расейскае грамадзянства. Пераважна гэта ваенныя адстаўнікі, якія вырашылі вяртацца ў Расею.

Ігар БАРАНОЎСКІ

Горадня

Прадпрымальнікі давяраюць БНФ

Адбылася сустрэча старшыні Гарадзенскага Савету прадпрымальнікаў сп.Гардона і пяці сяброў Савету зь мясцовым кіраўніцтвам партыі БНФ.

Прадпрымальнікі заявілі, што цяперашняя эканамічная і падатковая палітыка не спрыяе разьвіцьцю рынка. Дзелавыя людзі больш давяраюць эканамічным праграмам дэмакратычных сілаў. Таму яны выказалі гатоўнасьць падтрымаць на выбарах кандыдатаў ад дэмакратычнага блёку.

С.МАКС

“Вэртыкаль” сябруе толькі з “Дружбай”

Сяляне калгасу “Дружба” Мастоўскага раёну нарэшце атрымалі заробак за сьнежань 1994 г.

Дапамог гаспадарцы выбіць у банку грошы кіраўнік мясцовай “вэртыкалі” А.Кісялёў, які ўзначальваў гэты калгас да павышэньня па службе. Астатнім жа калгасьнікам раёну, якія ня могуць атрымаць зарobленыя грошы, давядзецца падцягнуць папругі: яны, на жаль, ня маюць такога высокага патрона.

Мікалай БАРЫСІК

Чытачы разьлюбілі “раёнкі”

Наклады раённых газэтаў у Гарадзенскай вобласьці апошнім часам значна зьменшыліся.

Лідар — ваўкавыская газэта “Наш час”. Яна мае наклад 8 593 асобнікі, апярэдзіўшы лідзкую і слонімскую “раёнкі” (хоць ў гэтых гарадох жыве больш насельніцтва, чым у Ваўкавыску). Самы малы наклад мае карэліцкая газэта — толькі 1294.

Тымчасам у цывілізаваных краінах мясцовыя газэты карыстаюцца вялікім попытам, іх чытаюць амаль у кожнай сям'і. Будзем спадзявацца, што і ў нашых гарадох з часам зьявяцца свабодныя і цікавыя выданьні. Цяперашнія ж беларускія “раёнкі”, якія застаюцца ў руках саветаў і выканкамаў, больш падобныя да “баявых лісткоў” камуністычнага часу. А людзям ужо надакучыла чытаць прапаганду і розную бязглузьдзіцу, таму і зьмяншаюцца наклады.

Яўген АЛАДКА

Залатая зорка, але не савецкая

Бярозаўскі шклозавод, што ў Лідзкім раёне, атрымаў за сваю прадукцыю вялікую Эўрапейскую Залатую Зорку.

Прадстаўнікі завода ўжо трэці раз удзельнічаюць у Міжнародным кірмашы ў Франкфурце-на-Майне (ён праходзіў 18—22 лютага). Замежнікам асабліва падабаюцца рэчы з гэтак званага кобальтавага шкла, вытворчасьць якога даволі шкодная. Дарэчы, каля года таму ў часе паводкі на шклозаводзе ўзьнікла аварыя і амаль усю Бярозаўку заліло шкоднымі сьцёкамі.

С.МАКС

“Савецкая Беларусь” лясnула

У Івейскім раёне перастаў існаваць калгас “Савецкая Беларусь”.

Замест яго ўтварыліся дзьве гаспадаркі — “Беларусь” і “Лежневічы”. Калгас “Савецкая Беларусь” быў створаны ў часы “гігантаманіі” у 1986 годзе з двух калгасаў — імя Калініна і 17-га верасьня. Іх аб'ядналі дзеля таго, каб пабудаваць агульны комплекс для адкорму буйной рагатай жывёлы на пяць тысяч галоў. У сёньняшніх умовах ён сябе не апраўдвае.

А.ГУК

Мільёны выбілі малатком

У Слоніме прайшоў першы аўкцыён па продажы дзяржаўнай маёмасьці.

Зь сямі выстаўленых аб'ектаў (крамы, сталоўка і інш.) былі прададзеныя шэсьць. Мясцовы бюджэт атрымаў ад гэтага 435 мільёнаў рублёў.

В.В.

Гатовы памерці без мэдаля

Так адказаў 85-гадовы жыхар Голдаўскага сельсавету Сьцяпан Субач на прапанову Лідзкай вэтэранскай арганізацыі аформіць дакументы для ўзнагароджаньня яго польскім медалём “За ўдзел у абарончай вайне 1939 года”.

На думку былога ўдзельніка баёў польскіх войскаў зь нямецкімі ў 1939 г., занадта позна ўспомнілі пра былых жаўнераў Рэчы Паспалітай. Акрамя таго, ён лічыць, што непрыгожа чапляць мэдаль на ватоўку. Мундзір польскага вайскоўца ў яго адабралі яшчэ падчас акупацыі акоўцы. Таму вэтэран згодны пайсьці на той сьвет безь беларускіх і замежных узнагародаў.

С.КАСТРАВІЦКІ

Зь міліцыі выганяюць усё часьцей

Летась у Гарадзенскай вобласьці са службы звольнілі 88 супрацоўнікаў міліцыі, 17 былі асуджаныя.

Агулам да розных відаў адказнасьці прыцягваліся 422 супрацоўнікі. Зазначым, што за 1992—93 гг. абласная міліцыя пазбылася 140 супрацоўнікаў, г.зн. у сярэднім 70 чалавек штогод. Як бачым, ёсьць “рост”.

В.ВАСІЛЕВІЧ

Жыхары Петрыкаўскага раёну патрабуюць адстаўкі “вэртыкальнага”

Прызначэньне на пасаду кіраўніка прэзыдэнцкай “вэртыкалі” у Петрыкаўскім раёне Гомельскай вобласьці былога старшыні выканкаму Уладзімера Хілі выклікала пратэст мясцовых жыхароў.

Як паведаміў журналіст петрыкаўскай раённай газэты Вячаслаў Герасіменка, у цяперашні час ужо каля 1000 чалавек паставілі свае подпісы пад лістом да прэзыдэнта Лукашэнкі з патрабаваньнем перагледзець рашэньне аб прызначэньні сп.Хілі старшынём выканкаму. На думку людзей, якія падпісалі зварот, Ул.Хіля ня варты месца старшыні райвыканкаму, бо замяшаны ў карупцыі.

“Сам факт прызначэньня Хілі на пасаду кіраўніка “вэртыкалі” выклікаў сярод жыхароў раёну зьдзіўленьне. На прэзыдэнцкіх выбарах менавіта ў Петрыкаўскім раёне Аляксандар Лукашэнка набраў найбольшую колькасьць галасоў у параўнаньні зь іншымі рэгіёнамі Гомельскай вобласьці. Людзі спадзяваліся, што з прыходам Лукашэнкі да ўлады спыняцца ўсялякія махінацыі, якія праводзіць старшыня выканкаму Уладзімер Хіля. І раптам гэты ж чалавек з падачы галавы абласной “вэртыкалі” зноў зацьверджаны прэзыдэнтам на тую ж пасаду”, — адзначыў сп.Герасіменка.

В.Герасіменка таксама паведаміў, што ў бліжэйшы час члены ініцыятыўнай групы, у якую ўваходзяць прадстаўнікі дзелавых колаў, мясцовых арганізацыяў сялянскай партыі і партыі камуністаў, прывязуць у Менск Аляксандру Лукашэнку ліст з патрабаваньнем адстаўкі старшыні Петрыкаўскага райвыканкаму.

СІМ

КДБ пайшоў у людзі

Камітэт дзяржаўнай бясьпекі правёў “круглы стол” у рэдакцыі мядзельскай раённай газэты.

На сустрэчу запрасілі кіраўнікоў мясцовай улады, прадпрыемстваў і ўстановаў Мядзела, а таксама прадстаўнікоў партыяў і рухаў. Органы дзяржаўнай бясьпекі прадстаўлялі намесьнік начальніка ўправы КДБ па Менску і Менскай вобласьці У.Абламскі, начальнік прэс-службы КДБ У.Кужанаў і іншыя чыноўнікі гэтага ведамства.

Падчас гутаркі старшыня раённай Рады БНФ Генадзь Малышаў заявіў, што, на ягоную думку, пагроза бясьпецы дзяржавы зыходзяць ня столькі ад турэцкіх і польскіх шпіёнаў, колькі ад мясцовых начальнікаў, якія страцілі сумленьне і “беспакарана чыняць злачынствы”. Гэтая заява не засталася бяз доказаў: ён назваў шматлікія факты. КДБісты паабяцалі “разабрацца”.

Анатоль МІРСКІ

Вас слухаюць...

Як паведаміла газэта “Ратуша”, тэлефоны магілёўскай арганізацыі БНФ праслухоўваюцца органамі дзяржбясьпекі.

Спасылаючыся на дасьведчаныя крыніцы, газэта піша, што кожны дзень на стол начальніка Управы КДБ па Магілёўскай вобласьці кладзецца адпаведная інфармацыя пра тэлефонныя перамовы фронтаўцаў.

Сымон ГЛАЗШТЭЙН

Скандал на сэсіі ў Магілёве

У Магілёве адбылася сэсія гарсавету. Гэтая шараговая падзея, якой напачатку не надавалася асаблівага значэньня, набыла скандальныя рысы.

“Масла ў агонь” падліў дэпутат Васількоў, які заявіў, што ў той час, калі не хапае грошай на шматлікія патрэбы горада, нядаўна прызначаны мэр Магілёва Дзьмітрый Сівіцкі набыў сабе за 200 млн. рублёў дзьве службовыя новыя “Волгі”, пасьпеў ужо зьездзіць у дзьве замежныя камандзіроўкі ды яшчэ прапануе бескантрольную праграму прыватызацыі.

Акрамя таго, сп.Васількоў паведаміў, што прызначаным у Магілёў новым чыноўнікам шукаюць пазачарговае бясплатнае жыльлё. Гэтая навіна мела эфэкт: усе прапановы мэра дэпутаты або адхілялі, або накіроўвалі “на дапрацоўку”.

Сымон ГЛАЗШТЭЙН

Кар'ера пачалася зь “бюлетэня”

Нарэшце адбылася сэсія Наваполацкага гарсавету, на якой быў прызначаны старшыня прэзыдэнцкай “вэртыкалі”.

Пачынаючы са сьнежня сэсія некалькі разоў пераносілася, бо абласныя ўлады ніяк не маглі знайсьці патрэбнага кіраўніка. Мэр Наваполацка А.Ніякоўскі адмовіўся ад “вэртыкалі”. І толькі з другога разу старшыні Віцебскага аблвыканкаму Андрэйчанку ўдалося ўгаварыць М.Казлова — ранейшага намесьніка мэра, які са студзеня 1995 г. перайшоў працаваць у МП “Пэрспэктыва”. Ён і быў зацьверджаны дэпутатамі.

А літаральна праз дзень у сп.Казлова ўзьняўся ціск, і ён пайшоў на бюлетэнь.

Тамаш ГУРБА

Быў КІМ -- і стаў КІМ, але працы не пабольшала

Віцебская трыкатажная фабрыка КІМ (Камуністычны Інтэрнацыянал моладзі) зьмяніла шыльду. Цяпер яна называецца Камбінат індустрыі моды (КІМ).

Аднак зьмена шыльды не дапамагла “запусьціць” прадпрыемства: вытворчасьць пастуапова прыходзіць у занепад, а людзей адпраўляюць у адпачынак “за свой кошт”. Да таго ж адміністрацыя камбіната пад пагрозай звальненьня забараніла рабочым паведамляць, што фабрыка стаіць.

Тамара СЁМУХА

Хутка тайнае стане яўным

На канец студзеня мінулага года афіцыйны статус беспрацоўных мелі 107 тысяч чалавек. Калі параўноўваць з развітымі краінамі сьвету, то нашыя 2,1% беспрацоўных (ад эканамічна актыўнага насельніцтва) — гэта проста мізэр, амаль нідзе такога "прагрэсу" не назіраецца. Але сьведчыць гэта не пра пад'ём, а якраз пра заняпад эканомікі Беларусі, дзе на пальцах адной рукі можна пералічыць прадпрыемствы, якія працуюць бяз вымушаных перапынкаў. І на якіх аб'ём вытворчасьці прамысловай прадукцыі можа падаць за год на дзесяткі працэнтаў.

Няма збыту — няма работы

Афіцыйнай лічбе колькасьці беспрацоўных, канечне, можна верыць. Людзі прыйшлі ў службу занятасьці, зарэгістраваліся, і лічба пайшла наверх. Шкада, аднак, што дзяржава не вядзе ўліку схаванага беспрацоўя. Маюцца на ўвазе людзі, занятыя часткова: 2—3 дні на тыдзень, або 5—6 месяцаў на год.

Чым буйнейшае прадпрыемства, тым больш шанцаў перайсьці ў катэгорыю "падпольных" беспрацоўных. Нават "пасьпяховыя" заводы могуць адправіць рабочых у добраахвотна-прымусовы адпачынак, як гэта здарылася нядаўна на АТ "Мінскі гадзіньнікавы завод". Ёсьць таксама зьвесткі, што зьбіраюцца правесьці скарачэньні на МАЗе і іншых гігантах.

Схема тут нескладаная. Завод "выбівае" праз урад ільготныя крэдыты, на іх купляе сыравіну і камплектуючыя, робіць машыны ці абутак, якія, аднак, ніхто не купляе з прычыны іх абсалютнай "старажытнасьці" і высокага сабекошту. Няма збыту — няма абарачэньня капіталаў — няма нарэшце работы. Доўга гэта працягвацца ня можа, і схаваны беспрацоўны ў рэшце рэшт пераходзіць у разрад афіцыйнага.

Частка рабочых знойдзе праз нейкі час новую работу, частка паспрабуе сябе ў прыватным гандлі, але гэта праблему ня вырашыць. Езьдзіць гандляваць у Расею ўсе ня стануць. Рабочы пяройдзе на іншы завод, які таксама мае праблемы са збытам і... зноў скарачэньне штату. Замкнёнае кола.

Або рэформы, або галодны бунт

На думку некаторых экспэртаў, рэальная колькасьць беспрацоўных у нас цяпер роўная прыкладна 10—15% ад усяго працаздольнага насельніцтва. Гэта сёньня.

У бліжэйшы ж час (на працягу года) інфляцыя зробіць афіцыйна беспрацоўнымі каля 15% людзей. Разам са схаваным беспрацоўем можна сьмела гаварыць пра 25—30%. Інакш кажучы, амаль трэцяя частка насельніцтва. І гэта стане пастаянным фактарам, які будзе ціснуць і на ўрад, і на прэзыдэнта, і на парлямант.

З аднаго боку, сотні тысяч людзей будуць вымушаныя шукаць прымяненьня ў іншых сфэрах дзейнасьці. З другога, калі ўлада не пачне структурную перабудову эканомікі, гэтых самых новых сфэраў дзейнасьці ня зьявіцца. І тады зыход можа быць адзіны: страшэнны сацыяльны выбух, якога Беларусь яшчэ ня ведала.

Трэба думаць, ва ўрадзе сабраліся не камікадзэ. Таму, як бы ні кідала з боку ў бок Лукашэнку, альтэрнатывы найхутчэйшаму пачатку сапраўдных рэформаў у яго не было, няма і ня будзе.

Чаму "гарыць" пакістанскі кантракт

Жыцьцё, тымчасам, прыводзіць узоры татальнай бязглуздзіцы. Сьвежы прыклад: кантракт на пастаўку беларускіх трактараў у Пакістан. Гутарка ідзе аб 12 тысячах адзінак тэхнікі (усяго па кантракце — 120 тысяч). Згодна з кантрактам, кошт трактараў не павінен зьмяняцца да чэрвеня гэтага года.

Між тым, цэны на сыравіну, энерганосьбіты, камплектуючыя ўзрастаюць ледзь ня кожны тыдзень, зусім абгрунтавана імкнучыся да сусьветнага ўзроўню. Вынік — ня тое, што ў чэрвені, ужо ў сакавіку трактар будзе каштаваць заводу больш, чым за яго заплоціць Пакістан.

Цяпер рабіць што-небудзь ужо позна. Калі падняць падшыўкі старых газэт, то можна знайсьці мноства артыкулаў работнікаў завода аб неабходнасьці мадэрнізацыі тэхналёгій, рэсурсазьберажэньні і г.д. (модная была калісьці тэма). Ішлі гады, але абсалютна нічога не рабілася.

У прынцыпе, калі б былі сродкі, нешта можна было б зьмяніць. Але іх няма. Пры гэтым назіраем карціну, якую чалавеку нармальнаму зразумець проста немагчыма. МТЗ скарачае на 50% вытворчасьць тэхнікі, але працягвае ўтрымліваць амаль увесь ранейшы штат работнікаў. Каго і скарацілі, дык, як і заўсёды, прыбіральшчыц.

Каб выканаць пакістанскі заказ, завод зьвярнуўся па дапамогу да ўраду — так гэта гучыць афіцыйна. Але любому павінна быць ясна: сваіх грошай урад ня мае, ён забярэ ў нас. Што, увогуле, ёсьць інвэстыцыя? Гэта тыя грошы, якія засталіся ў вас пасьля ўсіх расходаў на ежу (80%), і нейкія зьберажэньні, аддадзеныя ў дзяржаву на захаваньне. Праз рост цэн, праз падаткі і інш. урад і атрымлівае сродкі, якія ён, магчыма, аддасьць МТЗ. Такім чынам завод зможа выканаць кантракт. За наш, уласна кажучы, кошт.

Прынцып сацыяльнай справядлівасьці і надзея на тое, што Расея ўсур'ёз зьбіраецца вырашыць нашыя праблемы, церпіць фіяска. Пытаньне стаіць вельмі проста: ці ўздымаць працэнт беспрацоўных да фантастычнага для нас узроўню, ці не. Праўда, усё гэта ня больш чым рыторыка. І праводзіць, і ўздымаць трэба было як мінімум 3—4 гады таму. Цяпер яшчэ ня позна, але гэта будзе вельмі балюча.

Андрэй СЯРЖАН

Нам засталася спадчына...

Нам бы іхныя здольнасьці!

По зьвестках статыстычнай управы Эўрапейскай супольнасьці *Eurostat*, самай высокай пакупніцкай здольнасьцю ў сьвеце валодаюць жыхары Люксэмбурга.

Аналітыкі *Eurostat* карысталіся двума паказьнікамі: вытворчасьцю ВНП (валавага нацыянальнага прадукту) на душу насельніцтва і індэксам пакупніцкай сілы — ён паказвае, колькі і чаго можна купіць у дзяржаве пры існуючых цэнах і сярэдніх даходах насельніцтва.

Атрымалася такая табліца:

Люксэмбург	149 пунктаў
ЗША	128
Швайцарыя	122
Японія	108
Бэльгія	102
Данія	102
Нарвэгія	102
Канада	101
Ісьляндыя	101
Аўстрыя	100
Францыя	98
Нямеччына	97
Італія	92
Нідэрлянды	92
Аўстралія	90
Вялікабрытанія	89
Швэцыя	88
Фінляндыя	82
Новая Зэляндыя	81
Ірляндыя	73
Гішпанія	70
Партугалія	63
Грэцыя	57

Застаецца дадаць, што сярэдні заробак у Беларусі за сьнежань 1994 г. склаў 248 тысяч 922 рублі, а ў пераліку на даляры 22,5 USD.

Мы жывем у такім месцы, дзе грэх быць беднымі

Прыкладна зь сярэдзіны 80-х гадоў эканамічная думка дзяўбла граніт уладарнай пірамiды: нам ня трэба столькі заводаў, якія выпускаюць жалязякі, зь якіх потым робяць новыя заводы, і г.д. Тады гэта здавалася справай будучыні. Але будучыня настала, і праблема непатрэбных нікому "монстраў" стала для Беларусі праблемай сёньняшняга дня.

Як бы ні складвалася ўнутраная палітыка прэзыдэнта Лукашэнкі, ён ня мае іншага выйсьця, хіба толькі адмовіцца ад свайго папулізму. Масы беспрацоўных — гэта рэаліі некалькіх бліжэйшых месяцаў. Але што далей?

Шматлікія праграмы занятасьці ды перакваліфікацыі працоўных сёньня — ня больш чым фікцыя. Прамысловасьць ужо цяпер ня мае патрэбы ў такой колькасьці работнікаў. Таму перакваліфікацыя сьлесара на фрэзэроўшчыка, а інжынэра на сантэхніка — ня мае ніякага сэнсу. Што ж рабіць?

Адказ вядомы даўно і выпрабаваны ва ўсім астатнім сьвеце: разьвіцьцё сфэры паслугаў.

Па сутнасьці ёсьць два варыянты разьвіцьця падзей. Першы прапануе БНФ, і заключаецца ён у тым, каб браць грошы за транзыт праз нашу тэрыторыю нафты, газу, грузапатокаў у напрамках захад—усход, поўдзень—поўнач, і наадварот. Гаворка ідзе пра канкрэтную лічбу — больш як 1 млрд. USD за год.

Выгада відавочная. Праўда, гэта не разьлічана на доўгатэрміновую пэрспэктыву.

У сваю чаргу, другі варыянт прадугледжвае адмову ад транзытнай платы і разьлічаны не на імгненны эфэкт, а якраз на дзесяцігодзьдзі. Замест трывіяльнай платы некаторыя экспэрты прапануюць непасрэдна заняцца стварэньнем разнастайнай інфраструктуры вакол магістральных накірункаў. Напрыклад, тэрміналаў, складзкіх комплексаў, АЗС, рамонтнага сэрвісу, кемпінгаў, стаянак, інфармацыйнага забесьпячэньня і г.д. Па разьліках, гэта будзе даваць у бюджэт Рэспублікі Беларусь значна большыя сродкі, чым транзыт.

Апроч таго, сфэра паслугаў патрабуе вялікай колькасьці работнікаў, што дапаможа вырашыць праблему беспрацоўя. Гэта прадаёмістая сфэра, таму значная частка насельніцтва будзе мець добры заробак — адсюль крыніца дзяржаўных інвэстыцыяў у слабыя галіны гаспадаркі. Неаспрэчная ўмова: усё пералічанае вышэй павінна разьвівацца па заходніх стандартах і тэхналёгіях.

Прыхільнікі гэтага варыянту вылучаюць жалезны аргумант: краіны ЭС з гэтага году адмовіліся ад платы за транзыт за некаторымі выключэньнямі (транспарт ад 12 тон грузападымальнасьці, легкавікі і інш.). Але трэба заўважыць, што ЭС існуе дзесяткі гадоў і толькі сёньня адмяніла плату за транзыт. І гэта пры ўжо існуючай інфраструктуры сусьветнага ўзроўню.

Заканамерна ўзьнікае пытаньне: дзе ўзяць сродкі на разьвіцьцё сфэры паслугаў? На ходкія інвэстыцыі разьлічваць пакуль не даводзіцца: замежнікам патрэбная стабільнасьць. З бюджэту на гэтыя мэты ўзяць практычна няма чаго, палітыкі працягваюць дзяліць пірог, ад якога мала што засталося. Прадпрымальнікі?

Гады з тры таму фірма "Руслан" узялася ажыцьцявіць вельмі пэрспэктыўны праект будаўніцтва цэнтру па абслугоўваньні заходняга транзытнага транспарту на шашы Берасьце—Масква. Па сутнасьці, тры гады былі згубленыя на тое, каб атрымаць адпаведныя дазволы. Між тым, ужо ў першы год эксплюатацыі цэнтар мог бы атрымаць каля 10 млн. USD чыстага прыбытку. Дарэчы, знайшлі і заходняга інвэстара.

Аднак пакуль гэты праект застаецца нерэалізаваным. Як і іншыя падобныя. Затое на гэтай аўтамагістралі даволі хутка ўзьнікла АЗС, якую кантралюе зяць вельмі ўплывовага ў нас чалавека.

Такім чынам, і прыватны бізнэс гэтай праблемай наўрад зацікавіцца. Чыноўнікі, фіскальна-"справядлівая" дзяржава і іншы "рэкет" іх зьядуць.

Само сабою напрошваецца "саламонава рашэньне": не адмаўляючыся ад транзытнай платы, адначасова накіроўваць частку яе на сучаснае абсталяваньне магістральных шляхоў.

Вось толькі хто ў нашай дзяржаве пра гэта думае? Пакуль гром ня грымне, улады не перахрысьцяцца.

Андрэй ШАВАНДА

Ня лётайце, хлопцы, у Афрыку страляць

Вайсковыя спэцыялісты зь Беларусі карыстаюцца ўсё большым попытам у "гарачых кропках".

Гаворка ідзе не толькі пра Чачню або былую Югаславію. Апошнім часам пачалі вербаваць нават у Афрыку. Два тыдні таму СВАБОДА паведаміла, як аднаго палкоўніка з Пружанаў запрашалі наёмнікам у С'ера-Леонэ. Як мы высьветлілі цяпер, гэта не адзіны факт.

У прыватнасьці, падпалкоўнік М.М. (былы лётчык-зьнішчальнік), які цяпер жыве ў Слоніме, расказаў карэспандэнту СВАБОДЫ, што 12 лютага на кватэру да яго завіталі два незнаёмцы ("Гарык" і "Анатоль Андрэевіч" — так яны назваліся), якія запрапанавалі падпалкоўніку паехаць працаваць лётчыкам у С'ера-Леонэ. Адразу гарантавалася выплата 6 тысяч даляраў "пад'ёмных" і месячны заробак 7,5 тыс. USD. "Яны запэўнівалі, што мне давядзецца толькі аблятаць на верталёце радовішчы карысных выкапняў, — кажа падпалкоўнік. — Аднак кантракт са мною мог быць падпісаны толькі па прыбыцьці ў Афрыку. Афармленьне выязных дакумантаў, іншыя клопаты яны бралі на сябе, гарантуючы, што зробяць усё за адзін дзень".

М.М. ад прапановы адмовіўся. Але падпалкоўніка зьдзівіў той факт, што вярбоўшчыкі мелі пра яго ўсю інфармацыю, нават ведалі пра тое, што перад звальненьнем ён пацьвердзіў кваліфікацыю лётчыка 1-ай клясы, а таксама іншыя факты вайсковай кар'еры і асабістага жыцьця. Такія зьвесткі, на думку падпалкоўніка, можна атрымаць толькі з архіваў Міністэрства абароны альбо праз абласны ваенкамат. Між тым, карэспандэнту СВАБОДЫ заявілі ў Міністэрстве абароны, што ня маюць ніякага дачыненьня да гэтай вярбоўкі.

Нам вядомы таксама факт, што адзін падпалкоўнік са Слоніма ўжо тры тыдні знаходзіцца ў С'ера-Леонэ. У тэлефонным размове са сваім былым калегам ён паведаміў, што кантракт зь ім пакуль не заключылі. Ён займаецца тым, што на баявым верталёце МІ-24 суправаджае авіятранспарт, які перавозіць алмазы за межы краіны. У час палёту часта даводзіцца прымяняць зброю.

У нашым Міністэрстве замежных справаў карэспандэнту СВАБОДЫ заявілі, што ў гэтым рэгіёне Афрыкі па-ранейшаму досыць "гарачае" становішча і яны б ня раілі беларускім грамадзянам шукаць там заробку, бо можна знайсьці сьмерць. У С'ера-Леонэ ў 1992 годзе адбыўся вайсковы пераварот, і з таго часу там кіруе Часовы савет. На працягу 80-х гадоў, а таксама ў 90-х паміж гэтай краінай і суседняй Лібэрыяй пастаянна то ўзьнікаюць, то затухаюць ваенныя канфлікты. Такім чынам, калі да вас завітае "Гарык" — добра падумайце.

Віктар ВАЛАДАШЧУК

Ельцын вырашыў "завязаць"?

Гэты здымак агенцтва *Reuters* быў апублікаваны 11—12 лютага на першых палосах практычна ўсіх найбуйнейшых заходніх газэтаў.

У такім выглядзе Барыс Ельцын зьявіўся перад прэсаю ў перапынку сустрэчы кіраўнікоў СНД у Алма-Аце. Подпісы пад здымкам былі досыць красамоўныя. Варшаўская *Gazeta Wyborcza* адзначыла, што *"прэзыдэнт Ельцын ледзьве трымаўся на нагах"*.

У Менску Ельцын не захацеў удзельнічаць у прэс-канфэрэнцыі, хоць гэта і было заплянавана. Відаць, Барыс Мікалаевіч вырашыў "завязаць". З прэс-канфэрэнцыямі...

На здымку: копія з 1-й паласы *International Herald Tribune*.

RNATIONAL Tribune

YORK TIMES AND THE WASHINGTON POST

unday, February 11-12, 1995

CIS Summit Fails to Agree On an Accord For Security

An Unsteady Yeltsin Reports on Chechnya To Wary Ex-Republics

By Steven Erlanger
New York Times Service

MOSCOW — The leaders of 12 former Soviet republics that now make up the Commonwealth of Independent States agreed Friday to promote "peace and stability" among themselves despite ethnic and economic tensions.

But as usual with the toothless commonwealth, an agreement that was intended to be a binding pact ended up as a nonbinding "memorandum," and it was silent on the question of Russia's war in secessionist Chechnya.

President Boris N. Yeltsin of Russia delivered a report on Chechnya to the gathering, but President Nursultan A. Nazarbayev of Kazakhstan declined to reveal its contents, except to say at a news conference afterwards: "Russian leaders regret the bloodshed" and are working to end the fighting. He added: "We should not allow such things to happen within the territory of the CIS."

Prime Minister Viktor S. Chernomyrdin of Russia said Chechnya was "an internal Russian problem and we have to resolve it ourselves."

Mr. Yeltsin did not attend the news conference after the summit meeting in Alma-Ata, the capital of Kazakhstan, despite plans to do so. Videotape footage of the president taken by Associated Press Television showed him walking unsteadily, supported by two officials. Going up some stairs, Mr. Yeltsin, 63, reached out to the arm of the man on his right to steady himself. He looked pale, sweaty and slightly unfocused, as if he were ill.

The scene, which was not shown on Russian television news, was reminiscent of footage of aging leaders of the old Soviet Union in their last days in office.

Mr. Yeltsin is known to have back and heart trouble, and takes medication for

Mr. Yeltsin talking to reporters Friday during a break in the CIS meeting.

Ліст у рэдакцыю

Расейскія лідары лічаць Курапаты нявартымі ўвагі

Мяне зьдзіўляе, чаму расейскія дзеячы, прыяжджаючы ў Беларусь, настойліва абмінаюць Курапаты. Гэтае месца масавых забойстваў ахвяраў сталінскіх рэпрэсіяў шырока вядомае ў сьвеце. У час афіцыйных візытаў Курапаты не прамінаюць наведаць высокапастаўленыя асобы іншых дзяржаваў. Як вядома, 23 чэрвеня 1993 года тут пабываў прэзыдэнт Польшчы Лех Валэнса. 15 студзеня 1994 г. прэзыдэнт ЗША Б.Клінтан устанавіў у Курапатах мэмарыяльны знак з надпісам "Ад народа ЗША народу Беларусі дзеля памяці". А чаму Ельцын цураецца Курапатаў? Упершыню ён прыяжджаў у Менск у 1991 годзе. Можна пагадзіцца, што тады было шмат клопатаў, зьвязаных з афіцыйнай рэгістрацыяй распаду імпэрыі. Мяне зьдзівіла, што ў праграме цяперашняга візыту Б.Ельцына зноў не знайшлося Курапатаў. Магчыма, увагу прэзыдэнта адцягвае Чачня, залітая крывёю. А магчыма, дарадцы Б.Ельцына зьвяртаюць увагу на іншыя факты гісторыі. Прыгадаем казус з ахоўнай граматай цара Аляксея Міхайлавіча, выдадзенай 25 жніўня 1654 года жыхарам Воршы. Менавіта такі сувэнір падарыў Беларусі прэзыдэнт Расеі ў першы раз. Відавочна, што Масква надае значэньне толькі выгадным для яе фактам гісторыі.

Аляксандар ВАСІЛЕЎСКІ

Менск

Садружнасьць ці імпэрыя?

Робэрт ДУЖАРЫК, Хадсанаўскі інстытут, Вашынгтон
Уільям Е. ОДАМ, былы дырэктар Агенцтва нацыянальнай бясьпекі ЗША

Напад Расеі на чачэнскі народ зьдзівіў усіх, хто думаў, што Расейская Фэдэрацыя стала лібэральнай дэмакратычнаю дзяржаваю. Бомбавыя і артылерыйскія ўдары па Грозным, паступовы адыход Расеі ад рынкавай дэмакратыі, тым ня менш, упісваюцца ў схему, якая складвалася на працягу апошніх двух гадоў. Каб зразумець шлях да Грознага, важна асэнсаваць, як складвалася расейская вонкавая палітыка.

Адразу пасьля развалу СССР магло здацца, што расейскае кіраўніцтва згаджаецца з выхадам былых савецкіх рэспублікаў з арбіты Масквы. Уласна кажучы, і сам распад Савецкага Саюза ня змог бы адбыцца, калі б Расея ня ўстала на чале гэтага руху. Пры тым, што кіраўнікі сярэднеазіяцкіх рэспублікаў хацелі захаваць савецкія структуры, менавіта Ельцын і расейскі ўрад вырашылі пакласьці канец Савецкаму Саюзу і стварыць незалежную Расейскую Фэдэрацыю.

Аднак з 1993 г. пачаў праяўляцца расейскі імпэрыялізм у дачыненьні да бліжняга замежжа. Пераломны момант настаў, калі Расея прыняла рашэньне ўдзельнічаць у грамадзянскай вайне ў Таджыкістане. Заявіўшы, што таджыкская мяжа з Афганістанам — гэта і расейская мяжа, Масква фактычна адмовіла Таджыкістану ў сувэрэнітэце. Больш за тое, паколькі паміж Расеяй і Таджыкістанам знаходзяцца яшчэ некалькі сярэднеазіяцкіх рэспублікаў, Крэмль у сапраўднасьці даў зразумець, што ўся Сярэдняя Азія — усё яшчэ расейская тэрыторыя. У Грузіі Расея дала вайсковую падтрымку Абхазіі, якая выступала супраць улады Тбілісі, і такім чынам прымусіла Грузію ўвайсьці ў СНД. Расейскія спэцслужбы глыбока ўмешваліся ў шматлікія палітычныя і этнічныя канфлікты ў Грузіі, імкнучыся як мага паслабіць грузінскую дзяржаву. У іншых рэспубліках Масква ўстанаўлівала кантроль над сфэраю бясьпекі шляхам пагадненьняў, што тычыліся памежнай аховы, навучаньня і перападрыхтоўкі кадраў, вайсковых аб'ектаў, насьміхаючыся такім чынам зь незалежнасьці гэтых дзяржаваў. Што ж да сфэры вытворчасьці, то Расея захапіла долю казахстанскай і азэрбайджанскай нафтаздабычы. Больш за тое, яна вымусіла гэтыя краіны ўвайсьці ў залежнасьць ад расейскіх трубаправодаў, даць Крамлю права вэта на іхны нафтавы экспарт.

У Чачні мы назіраем, як тактыка, распрацаваная Расеяй у дачыненьні да СНД, выкарыстоўваецца супраць рэспублікі, што ўваходзіць у склад Расейскай Фэдэрацыі. Спробы маніпуляваць варожымі групоўкамі, выкарыстаньне вайсковай сілы дзеля дасягненьня Масквой сваіх мэтаў — добра вядомыя таджыкам і грузінам. Розьніца толькі ў тым, што Чачня — частка РФ, а бліжняе замежжа — не. Аднак падабенства больш важнае, чым адрозьненьне. Як у бліжнім замежжы, так і ў Чачні Масква выбрала для вырашэньня пытаньняў шлях сілы, шлях праліцьця крыві, а не цывілізаваныя дыскусіі і перамовы. Задача вызначэньня сапраўдных межаў Расеі, яе дачыненьняў з былымі савецкімі рэспублікамі, зь не-расейскімі рэгіёнамі самой фэдэрацыі — задача, безумоўна, складаная. На жаль, Масква ідзе па шляху, які не дапускае мірнага ўрэгуляваньня постсавецкіх спрэчных пытаньняў.

Гэтыя праявы абноўленага імпэрыялізму і выкарыстаньне жорсткай сілы — крытычныя для развіцьця ўнутраных справаў самой Расеі. Некаторыя аглядальнікі лічаць, што падзеі ў Чачні, у Сярэдняй Азіі і Закаўказьзі нешчасьлівыя, але яны сур'ёзна не ўплываюць на дачыненьні паміж Расеяй і міжнароднай супольнасьцю. Яны падкрэсьліваюць, што лідары, зь якімі ваявала Расея — у Чачні, Таджыкістане, Азэрбайджане і Грузіі, — былі асобы, чый дэмакратызм выклікаў сумнеў, да таго ж яны кепска кіравалі сваімі дзяржавамі. У гэтых аналізах заначаецца, што прыярытэт павінен аддавацца дапамозе Расеі.

Чаго ня могуць разгледзець такія аналітыкі, дык гэта ўзаемасувязі паміж расейскай вонкавай палітыкай і разьвіцьцём падзеяў унутры краіны. Выкарыстоўваючы сілу для падпарадкаваньня іншых народаў, Расея падрывае кволы дэмакратычны парадак па некалькіх прычынах.

Па-першае, не бывае лібэральных дэмакратычных імпэрыяў. Свабода і магчымасьць выбару — аснова лібэралізму, а імпэрыялізм арыентаваны на кіраваньне людзьмі шляхам сілы. Жыхары Смаленскай вобласьці ня могуць жыць ва ўмовах канстытуцыйнай дэмакратыі ў той час, калі насельнікі Грознага і Сухумі становяцца ахвярамі бессэнсоўных артабстрэлаў і разбурэньняў. Гісторыя каляніялізму ў Заходняй Эўропе або рабства ў Злучаных Штатах Амэрыкі паказвае, што ідэалы лібэральнага дэмакратызму вырастаюць з самога грамадзтва, што правы грамадзянаў ня могуць зводзіцца да ўзроўню каляніяльных падданых або членаў нейкіх пэўных групаў. І да таго часу, пакуль Расея прытрымліваецца імпэрыялістычнага курсу, дэмакратыя будзе пад пагрозай.

Па-другое, палітыка імпэрыялізму ў бліжнім замежжы і Чачні ўзмацняе рэакцыйныя сілы, якія супрацьстаяць лібэральнай дэмакратыі. Палітыкі і вайскоўцы, што галосяць па Савецкім Саюзе, падмацоўваюцца з крыніцаў, якія маюць на мэце пашырэньне ўплыву Расеі на астатнія дзяржавы. У былых саюзных рэспубліках палітыкі, якія выступаюць за больш цесныя сувязі з Расеяй, — гэта тыя самыя асобы, хто марыць пра зварот да былога савецкага шляху разьвіцьця. І таму сілы, якія стаяць за ўмацаваньне сувязяў у рамках СНД, зьяўляюцца зусім не лібэраламі, зацікаўленымі ў стварэньні новага ладу па ўзор Эўрапейскага Зьвязу, ня лябісты, якія ня цэрпяць рынку, ні плюралізму і хочуць аднавіць плянавую сыстэму, падпарадкаванасьць — усе старыя савецкія парадкі.

Па-трэцяе, імпэрыялізм дорага каштуе. Баявыя дзеяньні ў Таджыкістане і на Каўказе кладуцца на Расею такім фінансавым цяжарам, які яна ня можа сабе дазволіць. Удар па бюджэце, выкліканы каляніяльнымі войнамі, будзе і надалей паглыбляць фінансавы занапад у Расеі і палохаць замежных інвэстараў.

Такім чынам, будучыня Расеі цесна зьвязаная зь яе палітыкай у дачыненьні да не-расейскіх рэспублікаў. Расейскія салдаты ў Грозным, Сухумі і Душанбэ ня толькі ваююць зь мясцовым насельніцтвам расейскай пэрыфэрыі. Яны капаюць магілу эканамічнаму росквіту і дэмакратыі ў Расеі. Перамога расейскага імпэрыялізму будзе азначаць, што Расея стане дэспатычнай імпэрыяй трэцяга сьвету, а не шчасьліваю лібэральнаю садружнасьцю.

© Privatization Project Syndicate

У савецкім палоне

Успаміны нямецкага ваеннапалоннага

Мінула 50 гадоў пасьля вайны, а шмат якія факты гісторыі ў нас па-ранейшаму асьвятляюцца аднабакова. Адна з такіх тэмаў — ваеннапалонныя. Шмат пісалася і пішацца пра савецкіх ваеннапалонных, а пра нямецкіх амаль не ўспамінаецца. Тымчасам ідэя прымірэньня, якой жыве цяпер нямецкае грамадзтва, абавязвае нас выслухаць абодва бакі, бо ахвярамі таталітарных рэжымаў сталі людзі, паламаныя чалавечыя лёсы.

СалдатВэрмахта Дзітрых Захс апынуўся на Усходнім фронце ў красавіку 1944 г. і ў хуткім часе трапіў у палон пасьля "бабруйскага катла". Потым ён прайшоў лягеры ў Бабруйску, Рагачове, Рэчыцы, Каменцы, Гомлі, Нова-Беліцы, Маладэчне, Вялейцы і Менску. Пасьля вяртаньня дахаты ў лютым 1947 г. Дз.Захс занатаваў перажытае. Гэтыя старонкі ягоных успамінаў друкуюца ўпершыню.

Здалёк я ўбачыў рускіх, якія прачэсвалі тэрыторыю. У мяне не было, канечне, ніякіх рэчаў, акрамя карабіна. Побач са мною не засталося нікога зь сяброў. Я падумаў: "Куля ў галаву? Не, ня мае сэнсу, бо рускія заўсёды могуць гэта зрабіць", — і кінуў замок карабіна ў жыта. Тым часам мяне заўважыў салдат з тыповым мангольскім тварам. Пасьля кароткага разважаньня я дастаў 20 залатых кайзэраўскіх рэйхсмарак, якія мне дала з сабой маці на патрэбу. Трымаючы залатую манэту правым вялікім і ўказальным пальцамі, з паднятымі рукамі, я ўстаў са свайго сховішча. Мангол памахаў рукой, што трэба падысьці да яго. Пасьля некалькіх крокаў ён даў адваротны знак, і я скеміў, у чым рэч. Залатая манэта ўпала перад нагамі майго былога праціўніка і праз хвіліну ляжала ў сумцы. Я спадзяваўся ўбачыць радасьць на ягоным твары (такое здаралася ня кожны дзень) і выклікаць дружалюбнасьць. Ён паказаў аўтаматам, куды ісьці, і з гэтага часу пачаўся горкі шлях у палон.

"На Бэрлін! На Бэрлін! Фрыц капут, Гітлер капут!" — крычалі рускія салдаты, апярэджваючы нас. Іншы раз яны кідалі ў нас камянямі і палкамі. Тыя, хто праяжджаў каля нас на вазах, ня раз стараліся сьцебануць пугаю. Але было яшчэ горш, калі ў нашыя шэрагі ўрываліся конныя, пры гэтым яны радаваліся як дзеці.

Нашая калёна ваеннапалонных са ста чалавек першую ноч правяла ў нейкім хляве з разбураным дахам. Бальшыня былі босыя, а многія афіцэры ў адным споднім.

У наступны дзень марш працягваўся ў пыле і сьпякоце. Некаторым рускім прыносіла задавальненьне на танку ці грузавіку зрабіць кароткую пятлю ў нашай калёне. Мы рухаліся ў пяці радах, і кожны імкнуўся па магчымасьці трымацца сярэдзіны. Аднойчы сюды заехаў конны афіцэр, дастаў пісталет і прыстрэліў палоннага менавіта ў сярэдзіне, якая здавалася нам бясьпечнай.

У першыя чатыры-пяць сутак мы не атрымалі ніякага харчаваньня і абыходзіліся балотнаю вадою.

Аднойчы вечарам нас загналі ў невялікі будынак царквы, дзе мы практычна сядзелі адзін на адным. Ніхто ня меў права выйсьці на вуліцу нават па патрэбе. Ноччу рускія сьпявалі каля вогнішча мэлянхалійныя песьні.

Нашая калёна паступова папаўнялася новымі палоннымі і павялічылася да тысячы. Усё часьцей людзі падалі ад галавакружэньня. Нарэшце мы атрымалі ежу: лусту сухога хлеба і жменьку проса. Сырое проса з хлебам было вельмі смачнае. Падчас стамляльнага маршу той, хто быў мацнейшы, падтрымліваў на хаду параненых і зьнямоглых. На шчасьце, раней я быў добра фізычна натрэніраваны і цяпер дапамагаў аднаму сябру. Раптам ён прашаптаў : "Я не магу больш ісьці — пасадзіце мяне". Мы спрабавалі яго пераканаць, але дарэмна. Зь цяжкім сэрцам мы пакінулі палоннага, які стомлена апусьціўся на зямлю. Празь некалькі хвілінаў пачулася аўтаматная чарга, і мы зразумелі, што адбылося. Відаць, ар'ергард меў пераканаьне, што і адзін паранены немец мог быць яшчэ небясьпечны. Ня верылася, калі бачылі яркую супрацьлегласьць: войскі, якія рухаліся наперад, везьлі з сабою парабкаў і слугаў зь нямецкіх салдат. Гэтыя рускія яшчэ яўна ня чулі пра сталінскі загад аб забароне браць з сабой палонных. Пазьней даводзілася чуць, як рускія іншы раз прымушалі выкопваць магілы, ставілі на край ваеннапалонных і, рагочучы, стралялі ў паветра. Страта дысцыпліны і лютасьць прыводзіла да жорсткасьці з абодвух бакоў.

У Бабруйскай крэпасьці кармілі слаба, і людзі худнелі на вачох. Тачкі на двух колах, якія раніцай пакідалі лягер, усё паўней накладаліся трупамі.

Праз рускіх-пасярэднікаў палонным удалося наладзіць гандаль гадзіньнікамі. Рускія ахвотна куплялі спражкі і раменьчыкі. Яны паводзілі сябе як тыповыя тылавыя салдаты, якія не маглі абслугоўваць палонных.

Аднойчы давялося разам зь некалькімі сябрамі дапамагчы рускаму афіцэру абсталяваць кватэру. Зь ім, жонкай і дзіцем мы выехалі за вароты і апынуліся на волі — якое цудоўнае пачуцьцё! Конь спакойна цягнуў воз з дробным дабром. У невялікай драўлянай хаце мы разгрузілі рэчы, перанесьлі мэблю. Атрымалі ўзнагароду — тлушч, хлеб, яйкі, сала і невялікую пляшку гарэлкі. Па дарозе ў лягер мы добра падсілкаваліся. Такія зорныя хвіліны ў жыцьці палоннага забываюцца ня так хутка.

Я скончыў некалькі курсаў мэдыцыны ў Франкфурце-на-Майне. Гэта дало мне магчымасьць уладкавацца санітарам у лязарэце лягера №56.

Спачатку ў маёй палаце №5 былі жахлівыя ўмовы. Пацыенты ляжалі на голай падлозе без матрацаў і коўдраў, апранутыя ў рваную старую ўніформу Вэрмахта. Практычна ўсе цярпелі ад моцных паносаў, часта клікалі на дапамогу запозна і даводзілася мыць бруднае адзеньне. Справаў было як на канвэеры, але я быў задаволены сваёй дзейнасьцю, бо яна мела хоць нейкі сэнс.

Рускія мэдсёстры праходзілі праз палату быццам фэльдфэбэлі. Асабліва Ала зь ейнымі ботамі, якімі яна аднойчы перакуліла памыйнае вядро. Ала глядзела, ці добра вымытая падлога, ці прыбранае павуціньне. Дэвіз "Культура, культура" мог пачынацца толькі зь вялікай літары. Рускія знаходзіліся ў пастаянным псыхозе наконт "камісіяў", якія правяралі ўмовы нашага жыцьця. "Камісіі" чакаліся бесьперапынна, аднак часьцей не прыходзілі. Камісія складалася з маёра і цэлага хваста, яны праходзілі праз палату, аглядалі сьцены, а не хворых людзей. Пасьля гэтага маёр зноў зьнікаў, а мне даводзілася "арганізаваць" вядро, венік і шуфлік для сваёй палаты. Па-ранейшаму, акрамя камфарнага алею ў ампулах адной лёнданскай фірмы, мы ня мелі іншых мэдыкамэнтаў.

Наш рускі камэндант лягера быў высокі, стройны і маўклівы чалавек зь бязьлітасным тварам і злым позіркам. Ці быў гэта тып новай камуністычна выхаванай інтэлігенцыі? Афіцэр, які адказваў за выкананьне работаў, быў сутулы тлусты габрэй, ён падстаўляў нам ножку дзе толькі мог. Былі яшчэ два іншыя афіцэры аховы і адзін афіцэр НКУС. Пяць афіцэраў і куча пастаўных на 300 напаўгалодных палонных! Усе яны, здаровыя, цiснулі на нас, ды яшчэ камбінат зь ягонай эксплюатацыяй. Перад Калядамі я настолькі прыйшоў да сябе, што зноў мог быць прызначаны ў зьнешнюю каманду. Мы працавалі штодня па 8—10 гадзінаў. На тэрыторыі камбіната знаходзілася вялікая крама, у якой былі складзеныя амэрыканскія прадукты. Яны прыбывалі ў таварных вагонах па чыгунцы проста да крамы. Габрэй з крамы прыходзіў часьцей за ўсё ўначы да рускага камэнданта лягера, каб атрымаць людзей на разгрузку. Добраахвотнікаў, да якіх належаў і я, заўсёды хапала. Цывільныя габрэі арганізоўвалі папаўненьне крамы, і цывільныя пасты ахоўвалі нас, бо лягерны камэндант даваў толькі рабочую сілу. Мы разгружалі таварныя вагоны, і цывільныя суправаджалі нас у матавым сьвятле газьніцаў да месца, дзе трэба было складаць карабы, скрыні і мяшкі. Яны падбадзёрвалі нас вокрыкамі па-габрэйску: "Працаваць, працаваць — будзе хлеб!", "Не працаваць — ня будзе хлеба". У часе работы ў прыцемках здаралася, што нехта з палонных спатыкаўся і скрыня падала з пляча так, што край раскολваўся аб цэмэнтную падлогу, а скрыня разьляталася па дыяганалі. Палонныя, якія працавалі паблізу, падбягалі, хапалі баначкі з малаком, астатнія раскідвалі па цёмных кутках, спрытна прабівалі дзьве дзірачкі і выпівалі. Калі пачыналася такая мітусьня, паставыя сьмяяліся ад душы і насьміхаліся з магазіншчыкаў, якія пастаянна крычалі: "Працаваць, працаваць...". З "Corned Beef" і іншымі таварамі адбываліся "няшчасныя выпадкі" у розных канцах вялікай цёмнай крамы. Бляшанкі з сасіскамі ад Аскара Майера з Чыкага пераходзілі ў кішэні палонных. Аднойчы я сядзеў, пільнуючы мяшкі з салам і тушонкаю, у прыцемках пад страхою крамы, у той час, калі ў чатырох-пяці мэтрах ад мяне разносілася: "Працаваць, працаваць...". Я складваў мяшкі з тушонкай і пачаставаўся з апошняга. Нам забаранялася мець нажы, але я скарыстаў заточаную ручку лыжкі, адкрыў мяшок і еў тушонку лыжкамі (!). Пры гэтым было пачуцьцё, што маё цела ўцягвае яе, нібы губка.

На наступны дзень не было паносу, я мог парадаваць сябе рэзэрвовым тлушчам з танюткай торбачкі, якую я насіў на грудзёх. Калі па начох, стомленыя, прашмыгвалі ў лягер, нас ніхто ўжо не кантраляваў. Усім было добра: камэндант мог падмацаваць сваю рабочую сілу калёрыямі, а магазіншчыкі атрымлівалі работнікаў...

Трэба сказаць, што тады ў Гомлі было шмат габрэяў, як нам распавядалі. Амаль кожны "начальнік" майстэрні, прадпрыемства ці цэху быў габрэй. На працы мы часта гаварылі з рускімі. Аднойчы адзін біў сябе кулаком у грудзі і гаварыў: "Я — габрэй, камуністычны габрэй". З пагардай павёўшы рукою, ён сказаў: "Я не кафтанны габрэй!" Я добра сыходзіўся з габрэямі, але напружанасьць паміж рускімі і габрэямі адчувалася.

З камандай у 50 чалавек я прыйшоў у Вялейку. У суседнім лягеры ў Маладэчне было шмат працы на лесапілцы. Наш "агітатар" час ад часу прысылаў мне з галоўнага лягера ў машыне з правізіяй антыфашыстоўскую газэту ваеннапалонных, якую я павінен быў зачытваць у Вялейцы. Цікавасьць маіх слухачоў і мая асабістая з самага пачатку была мінімальная, бо ў нас былі іншыя клопаты. Чытаньне ўголас спынілася.

Работа на лесапілцы была цяжкая, а харчаваньне па-сабачаму паганае. Часьцей за ўсё давалі рэдкі суп з сушаных грубоў або з манкі. Хлебам нас таксама абдзялялі, бо ў зьнешняй камандзе на гэта не зьвярталі ўвагі. Мы ўсе моцна зьнясілелі. З прычыны фізычнай слабасьці, а таксама немагчымасьці знайсьці што-небудзь на палёх, нельга было і думаць пра ўцёкі. Лягерам кіраваў прыстойны афіцэр нізкага рангу. Ахоўвалі нас немцы, якія служылі на рускіх. Мы павінны былі транспартаваць дрэва на пілараму, якая працавала цэлыя суткі. Там рабілі ў тры зьмены, я пераносіў цяжкія брусы. Пры гэтым мы абавязаныя былі прытрымлівацца тэмпу машынаў, якім ня скажаш "пардон, пачакайце".

Давялося пасядзець і ў рацэ Вяльля: з двума іншымі палоннымі я цягнуў на бераг сплаўнае дрэва. На беразе мы перавязвалі бярвеньне ланцугамі, і іншы палонны цягнуў іх канём угару. Шмат гадзін мы стаялі па жывот у вадзе. Нашыя ногі і рукі сінелі. Цёплая пара года нічога не магла ў гэтым зьмяніць. Магчымасьць плаваць мяне, канечне, прывабнівала. Пры гэтым я злавіў сябе на думцы пашукаць па рацэ дарогу да Чорнага мора. Думкі пра ўцёкі заўсёды трымалі мяне пры жыцьці, прычым маім фантазіям не было межаў. Гэтыя думкі падбадзёрвалі, але калі ўзважыш усе pro і contra...

Пасьля таго, як рускі пераканаўся, што праца ў вадзе ня можа быць працяглай, нас зноў адправілі на бераг перакатваць бярвеньні. З Х.Рунк і О.Кінцле, якія таксама былі пераведзеныя ў Вялейку, я часта і доўга размаўляў пра Нямеччыну.

Праз 5 тыдняў пасьля прыезду ў Вялейку зьбеглі два чалавекі з нашай групы. З гэтай прычыны ўсю каманду адправілі назад у Маладэчна. Відавочна, гэтым дваім уцёк удаўся, бо пра іх больш нічога не было чуваць. Калі б не ўдалося, уцекачоў жывымі ці мёртвымі паказалі б усяму лягеру — для страху.

Успамін пра гэтыя ўцёкі нагадвае пра "праверкі", якія штодзённа праводзіліся ва ўсіх лягерах. Цыцэронаў, якія пры пераліку 500 палонных ўдавалі адсутнасьць ці павелічэньне групы на аднаго-двух чалавек, не забудзе ніхто. Мутарна станавілася, напрыклад, калі пры 20 градусах марозу зноў і зноў пачынаўся новы пералік. Кожны раз лічылі, пакуль лічбы ня сыдуцца.

Калі ня браць пад увагу нерэгулярнасьць харчаваньня, я ня бачыў за час свайго знаходжаньня ў палоне ніякіх наўмысных зьдзекаў. Хіба што вартаўнік мог закрычаць: "Давай, давай!", — бадай, і ўсё. У нашых лягерах людзей ня білі.

Цяжкі час у Вялейцы даваў пра сябе знаць у Маладэчне. Хутка туды прыехала высокая камісія для праверкі здароўя ўсіх 450 зьняволеных. Тое-сёе зрабілі! 19 самых схуднелых, сярод якіх быў і я, атрымалі загад падрыхтавацца да адпраўкі ў Менскі лязарэт.

Пераклад Алеся ДАШЧЫНСКАГА

"Віншую цябе, Беларусь!.."

Гэты верш Уладзімера Караткевіча працяглы час захоўваўся ў Ларысы Геніюш, потым быў перададзены ейнаму сябру, былому вязьню-катаржаніну Міколу Канашу. Кім ён быў напісаны, тады, на пачатку 80-х гадоў, гаварыць і пісаць было вельмі рызыкоўна.

Лічу за абавязак і гонар перадаць гэты верш у шаноўную газэту для друку, каб народ наш пачуў думку вялікага Паэта.

З павагай
мастак Алесь Цыркуноў.

Віншую Цябе, Беларусь,
Зь вялікім 1000-годзьдзем!
Няхай скаланецца хлус,
Бо праўда жыве ў народзе!

Мая.
Не мая?
Мая!
Вам спрэчкай мяне ня здолець.
Бо праўды ад маскаля
Ня мушу пачуць ніколі!
Гісторыю нашу ўшчэнт
Разьнесьлі. У сілы правы —
І нейкі сьляпы дацэнт
Адмовіў маю дзяржаву.
Казаў ён: "Дзе б вы былі,
Калі б не прыйшоў кастрычнік?"
Казаў, што на маскалі
Трымаўся шчэ наш язычнік.
Ды толькі ня ўцяміў ён,
Што іншыя нашы крылы,
Яшчэ ад часоў плямён,
Яшчэ ад часоў Ярылы!
У гісторыю кіну зрок
І бачу, як князь пры сконе
У сыноў сваіх браў зарок
Высока трымаць Пагоню!
І жыў гэты герб сьвяты,
І жыць яшчэ доўга мусіў,
Пакуль маскалі на "ты"
Ня лезьлі да Беларусі.

Серада 22 лютага

Беларускае тэлебачанне
7.35 Ранішні кактэйль
7.50 Эканамікст
8.00 Мультфільм
8.15 Люстэрка Сі-Эн-Эн
8.30 "Маё каханьне, мой смутак"
9.00 Тэлебачаньне — школе. "Сувязь музыкі з паэзіяй"
9.30 Лекцыі Н.Наважылавай
10.00 "Пераможца", м/ф (Аўстралія), с. 4
10.55 Правінцыя
11.25 Чароўны экран
11.55 "Мой сьвет"
12.30 "Салдат і слон", м/ф
15.00 Відзьма-навідзьма
16.00 "Музыка бязь межаў"
17.00 "Іду на таран"
17.30 Сталіца
18.00 Навіны
18.10 Кінанарыс
18.25 Правінцыя
19.00 Навіны (Бі-Бі-Сі)
19.20 Студыя "Палітыка"
20.05 "Шануйце песьні свае", відэафільм
20.25 Люстэрка Сі-Эн-Эн
20.40 Калыханка
21.00 Навіны
21.40 Студыя "Эксклюзыў"
21.45 Кліп-канцэрт
21.55 На сэсіі ВС РБ; "Капэрнік", м/ф (Польшча), с. 1; Пад купалам Сусьвету; Шоў-прагноз

Канал "Астанкіна"
5.30 Раніца
7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 22.50 Навіны
8.00 "Незвычайны двабой"
8.25 "Дзікая Роза"
9.00 "Марозны ўзор", мульт.
9.05 Клюб ладарожнікаў
14.00 Вытворчасць: буйны плян
14.20 Грошы і шчасьце
14.30 Кроніка спраўнага жыцьця
14.40 Агенцтва "Шанец"
15.00 Пагляддзі, паслухай
15.20 "Падарожжа ў мінулае", мульт. (ЗША)
16.00 Цін-гонік
16.20 "Элен і хлопцы"
16.50 Сьвет сёньня
17.00 Тэлерадыёкампанія "Мір"
17.40, 20.30 Надвор'е
17.45 "Хто ёсць хто. XX стагодзьдзе". Ф.Паршэ
18.00 Час пік
18.30 "Дзікая Роза"
18.55 Кінапанарама
19.40 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час
20.40 Маналёг
20.55 "Толькі ты змагла", канцэрт
22.15 Канал ілюзій
23.05 Відэа-мікс
23.35 Аўта-шоў
23;50 Прэс-экспрэс

Канал "Расея"
6.00, 7.00, 11.00, 13.00, 14.00, 19.00, 22.00 Весткі
6.05 Рытміка
6.20 Зоркі гавораць
6.25 Рака часу
6.30 Формула 730
7.25 Тэлегазэта
7.30 Час спраўных людзей
8.00 Навіны Эй-Бі-Сі
8.25 Ключавы момант
8.35 Музычны экспромт
8.45 "Санта-Барбара"
10.25 Гандлёвы дом
10.40 Сялянскае пытаньне
11.05, 13.20 Спраўная Расея
14.10 "Чалавек і акіян", д/ф
15.05 Там-там-навіны
15.20 Сьвята штодня
15.20 Студыя "Рост"
16.05 Далёкі Усход
16.45 "У гэты дзень..."
16.50 Вяцкае зямляцтва
17.00 Як дапамагаюць ахвярам
17.30 А ў нас сакрэтаў няма
17.45 Суайчыньнікі
18.10 Сваяі гульня
19.25 Падрабязнасьці
19.35 "Санта-Барбара"
20.30 Даміно М.Баярскага
21.05 Газэтныя гісторыі
22.30 Рака часу
22.40 Аўтаміг
22.45 Экран крымінальных паведамленьняў
22.55 "Незвычайная выстава", м/ф

Санкт-Пецярбург
12.00, 14.30, 18.30, 21.30 Інфарм-TV
12.10 Мультфільм
12.30, 14.45, 17.55 Музычны момант
12.35 "Нямецкая хваля"
13.00 Хуткая дапамога
13.30 "Мануэля"
14.15 Тэлефільм
14.50 "Дом спатканьняў", м/ф
16.10 Фільм-канцэрт
16.25 Чароўная лінія
16.40 Казка за казкай
17.05 Мультфільм
17.15 Жыцьцё з камфортам
17.35 Музычны фільм
18.00 Мы і банк
18.50 Спорт, спорт, спорт...
19.10 Вялікі фэстываль
19.25 "Мануэля"
20.10 Музычны фільм
20.30 Блеф-клюб
21.10 Тэлекрама
21.20 Тэлеслужба бясьпекі
21.45 Спартовыя навіны
22.00 "Неаб'яўленая вайна", відэафільм
22.55 "Замак Пампон Руж", с. 2

НТВ
17.00 "Бэвэрлі Хілз, 90210"
17.30 "Прыгадаем тыя гады. 1948"
18.00, 21.00, 23.15 Сёньня
18.00 Паўвечара з С.Кавалёвым
19.15 Сьвет кіно. "І сланы бываюць няверныя"
21.35 "Паліцыя Маямі. Дэпартамэнт нораваў"
23.00 Часінка
23.30 Каварня "Абломаў"

8 канал
18.00 "Бабар"
18.30 Навіны
18.45 Нямецкая хваля
19.15 Аэробіка С.Кашыцкай
19.30 "Горац"
20.30 "Гарадзкі гадзіньнік", "Навіны"
20.45 "Том і Джэры"
21.00 Студыя "БМ"
21.15 "Крутыя віражы"
22.10 Бой пры Аззнкуры
23.00 Estragon Communication: "Погляд з Амэрыкі"
23.10 "Шанцы"

Чацьвер, 23 лютага

Беларускае тэлебачанне
7.35 Ранішні кактэйль
7.50 Фільм-канцэрт
8.20 Люстэрка Сі-Эн-Эн
8.35 "Захавальнік", "Нерасталы іней Волагды", д/ф
9.15 "Капэрнік", с. 1
10.30 Правінцыя
11.05 Чароўны экран
11.35 "Люстэрка для героя", м/ф
13.50 Тэатр песьні Я.Паплаўскай і А.Ціхановіча, ч. 2
16.05 "Час маёй памяці", д/ф
16.35 Тэлебачаньне — школе. "Ідзем у госьці"
16.45 Як нараджаецца музыка
17.05 "Трывога"
17.40 Шукаем ініцыятыўных
18.00 Навіны
18.10 Сустрэча для вас. Бяянэргетык І.Фількевіч
18.25 "Песьні вайны". Фільм-канцэрт
19.00 Навіны (Бі-Бі-Сі)
19.20 Студыя "Палітыка"
20.00 "Маё каханьне, мой смутак"
20.30 Люстэрка Сі-Эн-Эн
20.40 Калыханка
21.00 Навіны
21.40 Студыя "Эксклюзыў"
21.55 Кліп-канцэрт
22.05 Дзень стагодзьдзя
22.10 Студыя "Эксклюзыў"
22.15 На сэсіі ВС РБ; "Капэрнік", с. 2; Эканамікст; Шоў-прагноз; "Крок". Студыя "Формула"; Пад купалам Сусьвету

Канал "Астанкіна"
5.30 Раніца
7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15;50, 17.50, 23.15 Навіны
8.00 "Незвычайны двабой"
8.25 "Дзікая Роза"
9.00 "Прагны багацей", мульт.
9.05 "Жыцьцё заапаркаў"
9.40 Экслібрыс
14.00 Гульня па правілах
14.20 Мой маленькі бізнэс
14.30 Кроніка спраўнага жыцьця
14.40 Дазвольце прадставіцца
15.00 Мультытролія
15.30 За жар-птушкай
16.00 TV-давер
16.20 "Элен і хлопцы"
16.50 Сьвет сёньня
17.00 ...Да 16 і старэйшым
17.35 У гэтыя дні 50 гадоў таму
17.45, 20.30 Надвор'е
18.00 Час пік
18.30 "Дзікая Роза"
18.55 У пошуках страчанага
19.40 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час
20.40 Масква — Крэмль
21.00 Лята "Мільён"
21.35 "Прывітаньне з фронту", м/ф
23.25 Цёплы дом. Праграма А.Шырвінта
0.05 Прэс-экспрэс

Канал "Расея"
6.00, 7.00, 11.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі
6.05 Рытміка
6.20 Зоркі гавораць
6.25 Рака часу
6.30 Формула-730
7.25 Тэлегазэта
7.30 Час спраўных людзей
8.00 Навіны Эй-Бі-Сі
8.25 Ключавы момант
8.35 Дэпэша
9.05 "Ля тваіго парога", м/ф
10.25 Гандлёвы дом. "Неабходныя рэчы"
10.40 Сялянскае пытаньне
11.05, 13.20 Спраўная Расея
13.45 "Эркюль Пуаро": "Экспрэс на Плімут"
15.05 Там-там-навіны
15.25 Сьвята штодня
15.30 Студыя "Рост"
16.05 Новая лінія
16.45 "У гэты дзень..."
16.50 Мір і вайна
17.20 "Чалавек новага часу"
17.30 Караоке па-расейску
18.00 "Ніхто не забыты"
18.05 "Чые вы, старыя?"
18.20 У сьвеце аўта- і мотаспорту
19.25 Падрабязнасьці
19.35 Кінаафіша
19.50, 22.45 "А сьвітаньні тут ціхія...", м/ф
21.50 Кліп-антракт
22.30 Рака часу
22.40 Аўтаміг

Санкт-Пецярбург
12.00, 14.30, 18.30, 21.30 Інфарм-TV
12.10 "Ваенная музыка"
12.35 "Нямецкая хваля"
13.00 Хуткая дапамога
13.30 Фільм-балет
14.00 Тэлефільм
14.45, 17.40 Музычны момант
14.50 "Калі пакліча таварыш", м/ф
16.25 Чароўная лінія
16.40 Рознакаляровы сабака
17.00 "Дантыст "Граза", мульт.
17.05 Рознакаляровы сабака
17.30 Мультфільм
17.45 Па ўсёй Расеі
17.55 Гістарычны альманах
18.50 Спорт, спорт, спорт...
19.10 Вялікі фэстываль
19.25 Кінаканал "Восень"
19.30 "Балада пра салдата", м/ф
21.10 Тэлекрама
21.20 Тэлеслужба бясьпекі
21.45 Спартовыя навіны
22.00 Парад парадаў

НТВ
17.00 "Бэвэрлі Хілз, 90210"
17.30 "Прыгадаем тыя гады. 1948"
18.00, 21.00, 23.15 Сёньня
18.35 Такое спартовае жыцьцё
19.05 "Злыя вуліцы" (ЗША)
21.35 "Паліцыя Маямі. Дэпартамэнт нораваў"
22.35 Часінка
23.30 "На паляваньні ў Падмаскоўі", д/ф; "Англічанін за мяжой", м/ф

8 канал
18.00 "Бабар"
18.30 Пані "Удача"
19.00 Відэастаронка "На страже"
19.15 Аэробіка С.Кашыцкай
19.30 "Саламея"
20.30 Да ведама
20.45 "Том і Джэры"
21.00 Студыя "БМ"
21.15 "Паляваньне на аднарога", м/ф
22.45 "Наталі"
23.00 Estragon Communication: "Погляд з Амэрыкі"
23.10 "Шанцы"

Пятніца, 24 лютага

Беларускае тэлебачанне
7.35 Ранішні кактэйль
7.50 Эканамікст
8.00 Студыя "Палітыка"
8.15 Люстэрка Сі-Эн-Эн
8.30 "Маё каханьне, мой смутак"
9.00 Тэлебачаньне — школе
9.10 Дзень стагодзьдзя
9.15 "Капэрнік", с. 2
10.20 Мультфільмы
11.00 Фільм-канцэрт
12.00 "Вогненныя гады Керчы", д/ф
12.30 "Валодзькава жыцьцё", м/ф, с. 1—2
14.45 Міжнародны фэстываль мастацтваў
16.25 ВНУ: магчымасьці творчасьці
16.55 Падарункі — дзецям
17.30 "Дзедка за рэпку"
17.55 Шоў-прагноз
18.00, 18.10 Навіны (Бі-Бі-Сі)
18.30 Дні культуры Украіны на Беларусі
20.10 Люстэрка Сі-Эн-Эн
20.25 Вясёлы ўік-энд
20.35 Калыханка
21.00 Навіны
21.40 Студыя "Палітыка"
21.55 Кліп-канцэрт
22.05 На сэсіі ВС РБ; "Пазыўныя БЭТ-21", м/ф (ЗША); Эканамікст; Пад купалам Сусьвету

Канал "Астанкіна"
5.30 Раніца
7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 17.50, 22.50 Навіны
8.00 Сарока
8.25 "Дзікая Роза"
9.00 Агарод круглы год
9.30 І запальваем сьвечкі...
14.00 Улада і рэформы
14.20 Наш прагноз
14.30 Кроніка спраўнага жыцьця
14.40 Шоў і бізнэс
15.00 У гасьцях у казкі
16.30 Рок-лекцыя
16.50 Сьвет сёньня
17.00 Чалавек і закон
17.30 У гэтыя дні 50 гадоў таму
17.45, 20.30 Надвор'е
18.00 Бамонд
18.20 "Дзікая Роза"
18.50 Поле цудаў
19.40 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час
20.40 Чалавек тыдня
21.05 "Вялікія дэтэктывы", м/ф, с. 1 "Мсье Лекок" (Францыя, Швайцарыя, Нямеччына)
23.05 Музагляд
23.50 Прэс-экспрэс

Канал "Расея"
6.00, 7.00, 11.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Весткі
6.05 Рытміка
6.20 Зоркі гавораць
6.25 Рака часу
6.30 Формула 730
7.25 Тэлегазэта
7.30 Час спраўных людзей
8.00 Навіны Эй-Бі-Сі
8.25 Бабілёнская гульні
9.20 "Жывем і кахаем"
9.35 "Санта-Барбара"
10.25 "Ле Монці"
10.40 Сялянскае пытаньне
11.05, 13.20 Спраўная Расея
14.10 "Лад"-галерэя
15.05 Там-там-навіны
15.25 Сьвята штодня
15.30 Студыя "Рост"
16.05 Залатое сячэньне Кастрамы
16.45 "У гэты дзень..."
17.00 "Ніхто не забыты"
16.55 "Юныя ўцекачы", м/ф, с. 1
17.45 Экспавідэа
18.00 Гарачая дзесятка
19.25 Падрабязнасьці
19.35 "Санта-Барбара"
20.30 Пяць хвілін пра добрае жыцьцё
20.35 Лідар-прагноз
21.05 "К-2": "Фрак народа"
22.30 Рака часу
22.40 Аўтаміг
22.45 "Таксіст у Нью-Ёрку", м/ф (Італія)
0.20 Уваход па запрашальніках

Санкт-Пецярбург
12.00, 14.30, 18.30, 21.30 Інфарм-TV
12.10 Мультфільмы
12.30, 14.40, 17.50 Музычны момант
12.35 "Нямецкая хваля"
13.00 Хуткая дапамога
13.30 Лекцыя нямецкай мовы
13.45 Эўрапейскі калейдаскоп
14.10 Падарожжа па Усходзе
15.45 "Цэны зьніжаныя продажу", м/ф
16.25 Чароўная лінія
16.40 Сем пятніц на тыдні
16.55 "Кляснае сафары", мульт.
17.15 Кідайка
17.40 Мультфільм
17.55 Храм
18.50 Спорт, спорт, спорт...
19.10 Вялікі фэстываль
19.25 Фільмаскоп
19.35 "Опіюм", м/ф
20.45 "32 сьнежня", мульт.
21.10 Тэлекрама
21.20 Тэлеслужба бясьпекі
21.45 Спартовыя навіны
22.00 "Эва хоча спаць", м/ф (Польшча)

НТВ
17.00 "Бэвэрлі Хілз, 90210"
17.30 "Цудоўная сямёрка"
18.00, 21.00, 23.15 Сёньня
18.35 Футбольны клюб
19.25 "Белае сонца пустыні", м/ф
21.35 "Паліцыя Маямі. Дэпартамэнт нораваў"
22.35 Часінка
23.30 "Чалавек, які ўпаў на зямлю", м/ф (Вялікабрытанія)

8 канал
18.00 "Бабар"
18.30 "Дорэміфасолькі"
18.45 Час мясцовы
19.15 Аэробіка С.Кашыцкай
19.30 "Саламея"
20.30 "Гарадзкі гадзіньнік", "Навіны"
20.45 "Том і Джэры"
21.00 Студыя "БМ"
21.15 "Сіняя барада", м/ф (Францыя)
23.30 "Рэпартаж"
23.40 Мультфільм для дарослых
23.50 Estragon Communication: "Погляд з Амэрыкі"

Субота, 25 лютага

Беларускае тэлебачанне
8.00 Эканамікст
8.10 Люстэрка Сі-Эн-Эн
8.25 Існасьць
9.10 "Скарбы". Мірскі замак
9.30 Здароўе
10.00 Ансамбаль народнай музыкі "Сьвята"
10.50 "Люлю — анёл кветак"
11.20 Студыя "Калыханка"
11.55 Дні культуры Украіны на Беларусі. "Над дняпроўскімі кручамі сьвята"
12.25 Іграе трыо бандурыстак
12.40 Шматгалосьсе. Украінцы на Беларусі
* * *
13.10 Тэлеанонс
13.15 Дыялёгі пра спорт
13.35 Часопіс "Нёман" — 50
14.20 Каляж
14.50 Творчы вечар В.Шчарыцы
16.05 Студыя "Эксклюзыў"
16.35 Адкрыты чэмпіянат СНД па кікбоксінгу
17.25 Тэлекрама
17.35 "Пасьля 2000 года" (Аўстралія)
18.00 "Джон Рос. Афрыканскія прыгоды"
18.30 Аб свабодзе друку
19.10 "Банка коміксаў"
19.45 Міжнародныя спартовыя навіны
20.15 Бон тон
20.35 Калыханка
21.00 Навіны
21.40 Кліп-канцэрт
21.50 Вясёлы ўік-энд
22.00 "Сам я — вяцкі ўраджэнец", м/ф, с. 1
23.00 "Акалада"
23.30 Шоў-прагноз
23.35 Пад купалам Сусьвету
23.45 Відзьма-навідзьма

Канал "Астанкіна"
7.15 Спрочка-шанец
7.45 Слова пастыра
8.00 Покліч джунгляў
8.30 МТ "Мір"
10.00 Ранішняя пошта
10.30 Мэдыцына для цябе
11.00 Бяз паўзы
11.10 Смак
11.30 "Сустрэча на Эльбе", м/ф
13.40 "Эх, шлях-дарожка франтавая"
13.50, 22.50, 23.50 Навіны
14.00 "24 гадзіны"
14.30 Люстэрка
15.00 "Зямля зязюліных начэй" (Расея, Комі)
15.35 "Жыцьцё заапаркаў"
16.15 Фабрыка мрояў
17.00 Брэйн рынг
17.50 Вялікая плянэта
18.45 "Пяты вугал"
19.40 Добрай ночы, малышы!
20.00 Час
20.35, 23.25 Надвор'е
20.45 "Каін і Абэль"
21.45 "Зіновій Герт расказвае..."
22.30 Хіт-парад "Астанкіна"
23.30 "Хлопцы з вуліцы", м/ф (Італія)

Канал "Расея"
7.00, 13.00, 19.00, 22.00 Весткі
7.20 Зоркі гавораць
7.30 Рака часу
7.35 Студыя "Рост"
8.05 Пілігрым
8.50 Парламанцкі тыдзень
9.35 Музыка ўсіх пакаленьняў
10.05 Як жыць будзем?
10.50 Вяртаньне традыцый
11.05 "Васіль Буслаеў", м/ф
12.25 Тэлезрудыт
12.30 Відэапазія
12.40 Сялянскае пытаньне
13.20 Дэ факта
13.35 "Эдэра"
14.25 Кліп-антракт
14.30 Залатая шпора
15.00 Футбол бязь межаў
15.45 Белая варона
16.35 Тэлезрудыт
16.50 Сьвята штодня
17.00 Бабілёнскія гульні
17.55 Аншлаг і К°
19.25 "Ахвяра для імпэратара", м/ф
21.05 Зусім сакрэтна
22.30 Рака часу
22.40 Аўтаміг
22.45 Праграма "А"
23.45 "Ціхая зямля", м/ф (Нямеччына)

Санкт-Пецярбург
6.30 Рэлігійная праграма
7.00 Добрай раніцы
8.30 Пагаварыце з Шэпелевым
10.00 Чароўная лінія
10.15 Я і мой сабака
10.35 "Мішук", м/ф
11.40 Музыка на замову
12.10 Парады садаводам
12.20 "Шапэніяна"
13.00 Тэст
13.15 "Будзьце маім мужам", м/ф
14.45 "Салют, іншапланэтнік!", д/ф
15.40 Да 85-годзьдзя рэжысэра студыі ЛНФ П.Клушанцава
15.50 "Дарога да зорак", д/ф
16.40 Цыркавая праграма
17.00 "Мыйка-ламайка", мульт.
17.10 Студыя "Уяві"
17.20 "Цюк"
17.35 Экспрэс-кіно
17.55, 21.15 Уік-энд з дэтэктывам
18.30, 21.30 Інфарм-TV
18.55 Эканоміка і мы
19.10 Вялікі фэстываль
19.25 "Жалезныя хлопцы", м/ф, с. 1 (Італія)
20.40 Мультфільмы
21.00 Да 50-годзьдзя Перамогі
21.50 "Ня хочаш — не глядзі"
22.50 "Замак Пампон Руж", с. 4
23.20 "Крышталёвы ключ"

НТВ
17.00 Мультфільмы
18.00 Сёньня
18.35 "Ключы ад форта Баярд"
20.00 "Той, хто звоніць апоўначы", м/ф (ЗША)
21.00 Надоечы
21.40 Лялькі
21.55 "Ад чыстага сэрца", м/ф, "Дарога ў рай", м/ф
24.00 Трэцяе вока

8 канал
15.00 "Безь віны вінаватыя", м/ф
16.30 Казаньнік Кенэт Коплєнд
17.00 "Бабар"
17.30 Спартовая мазаіка
18.00 Муз. праграма
19.00 Аэробіка С.Кашыцкай
19.15 "Вежа", м/ф
20.45 "Дыліжанс"
21.00 Студыя "БМ"
21.30 Сем хвілін з "Хрыстафорам"
21.45 "Шалёныя паляўнічыя", м/ф (ЗША)
23.30 Сьвет захапленьняў

Нядзеля, 26 лютага

Беларускае тэлебачанне
8.00 "Чароўная белая ноч"
9.00 Добрыя весткі
9.10 Лекцыі Н.Наважылавай
9.40 Студыя "Калыханка"
10.10 "Калі вы адпачываеце"
10.45 Баскетбол. РУОР (Мінск) — "Аўтазаводзец" (Мінск)
11.25 "Пад адным дахам"
11.40 "Паміж намі, жанчынамі..."
12.10 Франтавы альбом
12.15 "Так гэта было..."
12.45 Пераможца
13.05 Аўта-парк
13.20 Сытуацыя
14.05 Рок-айленд
14.55 Паэтычная гасьцёўня
15.25 Радавод
16.00 Тэлекрама
16.10 "Сам я — вяцкі ўраджэнец", с. 2
17.10 Вясёлы ўік-энд
17.20 Анталёгія гумару
17.55 Шоў-прагноз
18.00 Дні культуры Украіны на Беларусі
19.30 Праспэкт
20.00 "Стужка ўспамінаў"
20.30 Пад купалам Сусьвету
20.40 Калыханка
21.00 Навіны
"Каралеўскае паляваньне"
21.20 Стыль
21.40 "Нов і К" — топ-рэво
22.40 Бумэранг
22.50 36,6°
23.05 "Пах фаўнаў", м/ф (Францыя)
0.25 Каралі эстрады

Канал "Астанкіна"
7.15 Алімпійская раніца
7.50 Спортлато
8.00 Марафон-15
8.30 Раным зрана
9.00 Палігон
9.30 Пакуль усе дома
10.00 Крышталёвы чаравічак
10.50 Відавочнае-неверагоднае
11.35 "Шпаргалка" з падарункам
11.50 Акно ў Эўропу
12.20 Эканоміка і рэформы
12.50 Жывое дрэва рамёстваў
12.55 "Бітва за насарогаў" (ЗША)
13.50, 17.00, 22.50, 23.50 Навіны
14.00 "Аляксандар Пакрышкін", д/ф
14.50 Клюб ладарожнікаў
15.40 Хакей. ЦСКА — "Тарпеда" (Ніжні Ноўгарад)
17.10 Тэлелёцыя
17.30 Мультсэрыялы (ЗША)
18.30 Уся Расея
18.55 Надвор'е
19.05 "Фантамас разбушаваўся", м/ф (Францыя)
21.00 Нядзеля
21.50 Спартовы ўік-энд
22.05 Музыка ў эфіры
23.00 Сёньня

Канал "Расея"
7.00, 13.00, 19.00, 22.00 Весткі
7.20 Зоркі гавораць
7.30 Рака часу
7.35 Студыя "Рост"
8.05 Вялікі хакей
8.45 Наш сад
9.15 Сьнеданьне для чэмпіёнаў
9.45 Аты-баты...
10.15 Рускае лята
11.00 "Арыэль", м/ф
12.15 Кліп-антракт
12.25 Пасля спэктакля...
12.40 Сялянскае пытаньне
13.20 "Ня высечы..."
13.35 "Халасьцякі", к/ф
14.05 Майстры
14.50 Лепшыя гульні НБА
15.50 "Тайна жывёл", д/ф (Англія)
16.45 Сьвята штодня
17.00 Чароўны сьвет Дыснэя
17.55 Кліп-антракт
18.00 "Чырвоная кола", м/ф (Францыя)
21.05 Каробка перадач
21;25 У Ксюшы
22.30 Рака часу
22.40 Аўтаміг

22.45 Вячэрні салён

Санкт-Пецярбург
6.30 Гаючае слова
7.00 Добрай раніцы
8.30 Пагаварыце з "07"
10.00 Чароўная лінія
10.15 "Паглядзім"
10.35 Экспрэс-кіно
10.50 Мультфільм
11.00 Нядзельны лябірынт
12.30 Рандэву
13.00 Этнасы Зямлі
13.30 "Зорная гадзіна"
14.45 Вальсы Е.Штраўса
15.25 "Матылёк", мульт.
15.35 Канцэрт-рэтра
15.55 Чэмпіянат Італіі па футболе
17.50 Залаты ключ
18.05 Мультфільм
18.15 Зэбра
18.55 Тэатральная правінцыя?
19.30 Інфарм-TV
19.55 Ад першай асобы
20.25 Дом кіно
21.25 "Паглядзім"
21.40 Наша кіно

22.55 Адам і Ева +

НТВ
17.00, 18.30 Мультфільмы
17.30 "Сто да аднаго"
18.00 Сёньня
18.50 "Самыя нашумелыя злачынствы XX стагодзьдзя"
20.00 Вынікі
21.10 "Оскар": "Забойства ва ўсходнім экспрэсе"
23.25 "Парадыз Лацін"

8 канал
15.00 "Казка пра цара Салтана", мульт.
16.00 Сёньня з Марлен Хікі
16.30 Опра Уінфры шоў
17.15 "ПІК"
17.45 "Бабар"
18.15 "Прыступіць да ліквідацыі", м/ф
20.30 Спорт-сакрэт
20.50 "Том і Джэры"
21.00 Студыя "БМ"
21.30 "Покер "Аліса", м/ф (ЗША)
23.00 Foxy music

За сустрэчу з Антончыкам "папярэдзілі"

15 лютага ў Шклоўскім раённым судзе была разгледжаная справа спсп.Костусева і Цемрука, якіх улады абвінавацілі ў "арганізацыі несанкцыяванай сустрэчы" з дэпутатам Антончыкам.

Судзьдзя Вагіна ня ўбачыла ў гэтым вялікага злачынства, аднак усё ж вынесла абодвум актывістам папярэджаньне.

А.С.

Спрытныя злодзеі

Двое злодзеяў, арыштаваныя за крадзеж, уцяклі з камэры папярэдняга сьледзтва Клецкага аддзелу міліцыі.

За трое сутак яны прасьвідравалі ў столі лаз з дапамогай адвёрткі, і праз дах выйшлі на волю. Калі яны ўцякалі, бляха на страсе моцна грукала, але афіцэр С.Кулік, які дзяжурыў у тую ноч, падумаў, што гэта рвецца вецер.

Пазьней уцекачоў усё ж затрымалі, аднак не пасьпелі міліцыянты скончыць разборкі пасьля гэтага выпадку, як адбыўся другі — ня менш адметны. У начальніка Клецкай ДАІ Валерыя Дзегцяра скралі прыватныя "жыгулі". Іх знайшлі потым у лесе бяз колаў і іншых дарагіх аўтамабільных дэталяў.

Андрэй ЗУЕЎСКІ

У Гомлі "збрэндзілі"

Гомельскія аматары сьпіртнога былі расчараваныя баўгарскім брэндзі "Пліска", якое амаль паўтары тысячы жыхароў горада пасьпелі купіць у шасьці гандлёвых пунктах.

Высьветлілася, што брэндзі — саматужнай вытворчасьці. Ад сапраўднага ён адрозьніваецца меншай колькасьцю сьпірту, цукру і, натуральна, смакам. Цікава, што гэты напой меў сэртыфікат якасьці, выдадзены Калінкавіцкім цэнтрам стандартызацыі і мэтралёгіі. Больш за 57 тыс. яшчэ нерэалізаваных пляшак забароненыя для продажу.

БелаПАН

Сувораў быў галодны

У вёсцы Галынка Зэльвенскага раёну злодзей залез праз акно ў хату і ўмудрыўся выцягнуць адтуль газавую пліту, шафу для адзеньня, канапу і кухонны буфэт.

Міліцыя адзначае, што цяперашняе жабрацкае жыцьцё прымушае злодзеяў красьці тыя рэчы, якія раней не зьяўляліся аб'ектам іхнай увагі. А сёньня любая рэч — каштоўнасьць.

Напрыклад, з крамы ў вёсцы Нацкавічы Мастоўскага раёну злодзей прыхапіў для жонкі 40 кавалкаў гаспадарчага мыла, пральны парашок, басаножкі, а для дзяцей — боцікі і 40 сшыткаў. Для сябе ж узяў 13 пляшак гарэлкі і 100 пачкаў цыгарэтаў. А ў Зэльве злодзеі скралі зь мясцовай пякарні 40 боханаў хлеба. У вёсцы Межырэчы Зэльвенскага раёну адна жанчына за ноч вынесла 20 курэй з прыватнага хлева.

Тым часам у Мастоўскім раёне міліцыя затрымала грамадзяніна В.Суворава, які скраў прадукты харчаваньня з хаты вясковай жанчыны. "А што рабіць, калі есьці хацелася?" — заявіў ён міліцыянтам.

Валодзя ЯНЧУК

Дзе беспрацоўе — там злачыннасьць

Ваўкавыскія ўлады вырашылі стварыць у пасёлку Краснасельскі аддзел міліцыі.

Рэч у тым, што тут, як і ў пасёлку Рось, які знаходзіцца побач, апошнім часам вельмі хутка расьце злачыннасьць. На рост злачыннасьці, апроч іншага, уплывае і беспрацоўе ў роскім жылым гарадку для вайскоўцаў. Раённыя ўлады нават накіравалі нядаўна абласному начальству прапанову тэрмінова пабудаваць у Росі якое-небудзь прадпрыемства, каб даць людзям працу.

В.ВАСІЛЕВІЧ

Фініш галоўнага спартсмэна

Як паведаміла газэта "Пагоня", у сьледчым ізалятары Горадні апынуўся старшыня абласнога спорткамітэту В.Старавойт.

Ён абвінавачаны ў крадзяжы бэтонных плітаў коштам некалькі мільёнаў рублёў.

СІМ

Тэлефонная дывэрсія

У адну ноч у Слоніме пазбавіліся сувязі 400 тэлефонных абанэнтаў.

Тэлефоны змоўклі па простай прычыне: аматары каляровых мэталяў абрабавалі разьмеркавальную тэлефонную шафу.

В.Я.

Да дачы праклалі канал

Гэты канал, які злучыў прыгожае возера і прысядзібны надзел старшыні Расонскага райсавету І.Тысенчука, быў пракладзены напрыканцы мінулага года на непасрэдны ўказ самога сп.Тысенчука.

Будаўніцтва ажыцьцяўляла ПМК-41 "Віцебсквадбуда". У выніку праверкі інспэкцыя Кантрольнай палаты па Віцебскай вобласьці так і не змагла выявіць, хто быў заказчыкам будаўніцтва канала, дзе праектна-каштарысная дакумантацыя і акты выкананьня работаў. Кіраўніцтва раённай бальніцы, праз тэрыторыю якой праходзіць канал, заяўляе, што не зьяўляецца заказчыкам будаўніцтва і адмаўляе ягоную мэтазгоднасьць. Між тым, фактычны кошт работаў у цэнах кастрычніка 1994 года склаў 1 млн. 180 тыс. рублёў. На момант праверкі названая сума нікім аплочаная не была. Не атрымалі грошай і рабочыя, якія выконвалі заказ.

СІМ

Вошы зноў сталі надзённай праблемай

Маштабы пэдыкулёзу (вашывасьці) пачынаюць хваляваць мэдыкаў.

Летась у Гарадзенскай вобласьці было зафіксавана 11 495 выпадкаў пэдыкулёзу. Мэдыкі тлумачаць гэта зьменшэньнем колькасьці бялкоў у ежы, а таксама тым, што паўсюль сталі зачыняцца грамадзкія лазьні і людзям няма дзе памыцца.

Адам ЗАНЕЎСКІ

Трошкі Сірыі ў Наваполацку

У Наваполацку ў гарадзкім конкурсе на права арэнды зямлі перамог сірыец Аліс Алім.

Улады адвялі яму 20 сотак пад будаўніцтва гандлёвага цэнтру "Дамаск" з крамамі, барам, рэстаранам і шыкоўным платным туалетам. Бізнэсовец за гэты кавалак зямлі адразу заплаціў у гарадзкі бюджэт 24 млн. беларускіх рублёў, а потым штомесяц будзе выплочваць 400 даляраў ЗША.

Аліс Алім асеў у Наваполацку ў 1987 г. Капітал ён назапасіў на пастаўках славутых сірыйскіх тканінаў у гарадзкі ўнівэрмаг.

Васіль ДУДАРЧЫК

Злодзеі скралі народныя сьпевы

У Наваполацку быў абрабаваны гарадзкі Цэнтар нацыянальнай культуры.

Злодзеі скралі самавар, тэлефон, народныя строі, магнітафон і аўдыёкасэты з фальклёрнай музыкай. Вядзецца сьледзтва.

Васіль КРОКВА

Апошняя радасьць

На мінулым тыдні ля піўнога ларка, што месьціцца ў 2-м завулку Баграціёна ў Менску, зафіксаваная 3-я сьмерць.

П'яніцам і бамжам тут — воля і прастора для дзеяньняў. Маеш жменю "зайцаў" — можаш купіць у суседняй краме пляшку-другую "чарніла". А калі якой тысячы не хапае, сабутэльнікі знойдуцца абавязкова. Гудзе цэлы мікраён... Самыя нястойкія аматары "зялёнага зьмея" тут жа і засынаюць — у пад'ездах суседніх дамоў, на дзіцячых пляцоўках, а іншы раз і проста каля ларка. А ў доме насупраць — апорны пункт правапарадку Партызанскага раёну. Некаторых кліентаў міліцыянты забіраюць, іншых — самых "вядомых" — ужо не чапаюць.

Анатоль НЕСЬЦЯРЭНКА

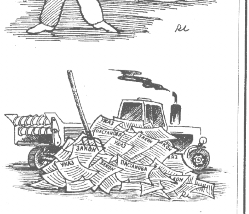

Малюнкі Лявона РАЗЛАДАВА

Падпісны індэкс 63887. Нумар падпісаны ў друк 20.2.94. Надрукавана ў Аршанскай друкарні.

Наклад 60 000